Magyar Református Nevelés

2001. december

református pedagógiai szaklap

III. évf.
4. szám

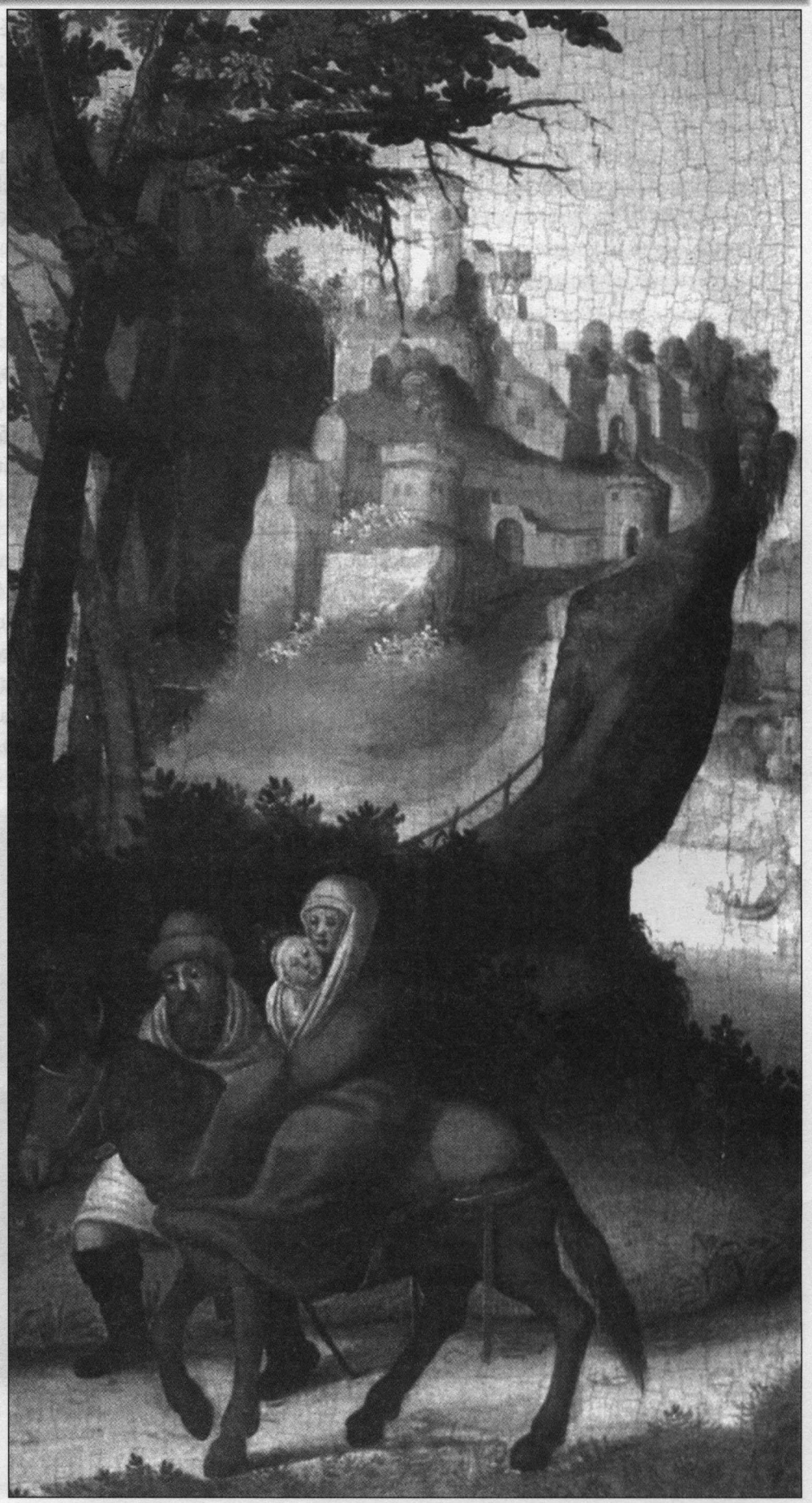

MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK ÁLDOTT KARÁCSONYI ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK!

A TARTALOMBÓL:

Ravasz László
A karácsonyi titok

Papp Kornél
A református közoktatási rendszer

dr. Villányi Lenke
Az egyházi pedagógiai szakszolgálat

Melléklet
A vallástanári, a hittan-oktatói és a főiskolai szintű kántor szak képzési követelmény-rendszere

(Borító: Lucas Cranach iskolájából, 1530 körül)

A karácsonyi titok

Ravasz László

„*Dens carnis velamine suam divinitatem tegi passus est*", mondja Kálvin, ami magyarul ezt jelenti: Isten megengedte, hogy a test fátyola istenségét elfedezze. Ebben a karácsonyi titok foglalatát bírjuk, a testtélétel értelmét, mert csak azt kell megtekintenünk: mi fedeztetett el és mi fedeztetett fel?

A „Bécsi Imádás" mestere, 1415 körül

A testtélétel elfedezte Isten mindenhatóságát, mindentudóságát, mindenütt jelenvalóságát és időfelettiségét. A betlehemi csecsemő a maga törékeny síró mivoltában csakugyan nem mutatja a Szentháromság második személyét. Ha valaki csak ezt a csecsemőt ismeri, nem tudja belőle kikövetkeztetni és megérteni a Fiú Istent; de aki a Fiú Istent ismeri, az megérti belőle a csecsemőt.

Mert Isten azért fedezte el a testtélételben metafizikai tulajdonságait, hogy feltárja etikai tulajdonságait: szeretetét, megbocsátó irgalmát, egy szóval: kegyelmét. Embernek kellett lennie, hogy szenvedhessen és meghalhasson, mert szenvedés és halál nélkül nincs engesztelő áldozat, az örök szeretet e legfelségesebb ténye nélkül pedig nincs váltság és nem oldódik fel az átok.

De embermivoltában is meg kellett maradni Istennek, mert ha közülünk termett volna s olyan lett volna, mint mi, maga is váltságra szorul, vagy pedig az a váltság, amit Ő hoz, nem több annál, amit bármely jó ember vél szerezni, ez pedig maguknak és másoknak megcsalása. Világos, hogy a bűnbeesett emberre nézve ez semmit sem ér.

Ez a két természet nem elegyedhetett össze, mert akkor olyasvalami jött volna ki, ami sem nem Isten, sem nem ember, hanem e kettőnek keveréke; már pedig a Megváltóban az isteni és az emberi természetre elegyítetlenül szükség volt. A két természet keverékéről a kijelentés nem tud, azt az ész elképzelni nem bírja, s az ilyen keverék sem az isteni, sem az emberi oldal feladatát elvégezni nem lett volna képes.

A testtélétel tehát a kijelentésnek egyik formája, illetve annak betetőződése és telje. Nem a váltság, – ez a kereszten megy végbe, hanem a Megváltó Istennek a történelembe való személyes belépése. Ezért az Ige lett testté, mely a magát kijelentő Isten, azaz a Fiú.

Mikor tehát istenségét leginkább elfedezte, akkor fedte fel és jelentette ki annak legdicsőségesebb vonásait, a kijelentés csúcspontját és teljét adta, mint törékeny emberszirom a születés titkában. Magából a tényből következik, hogy ez egyszeri, és megismételhetetlen lehet csupán, mert ismétlése elfajzás lenne, s a második megrontaná az elsőt, anélkül, hogy az első megerősíthetné a másodikat.

Mind e követelményeket semmi másképp, dogma vagy esemény össze nem foglalhatja és örökkévaló erővel maradék nélkül minden csodáját és igazságát ki nem fejezheti, mint a történelem útján Isten lelke által hozzánk érkezett tantétel: Fogantaték Szent Lélektől, születék Szűz Máriától.

Ez a karácsonyi titok.

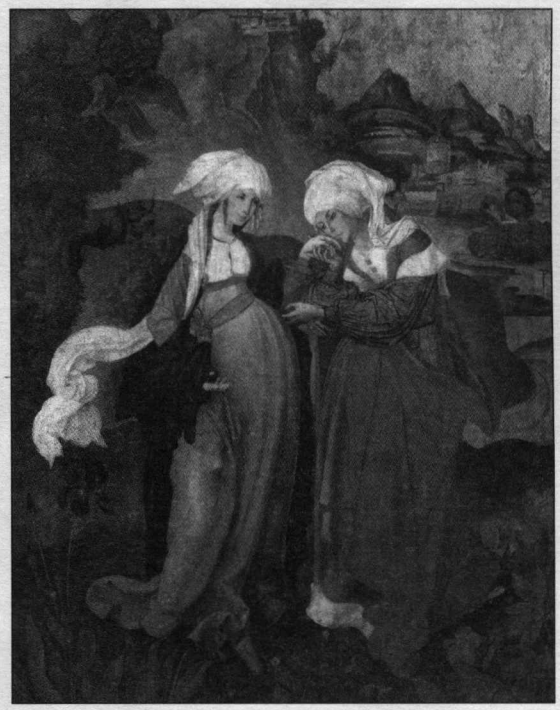

MS mester, 1506

A neveltségi szint vizsgálatának elmélete és gyakorlata

Zila Péterné

Problémafelvetés

„... amennyiben sikerülne egy [...] értékorientált pedagógiát egészen a cselekvések – s ezzel lehetséges hatásainak – szintjéig konkretizálni, ez általános heurisztikus értéket is eredményezne: analitikus–kritikai szempontból a meglévő (vagy korábbi) pedagógiai gyakorlat és elmélet vonatkozásában, konstruktív módon pedig a jövőbeni gyakorlat megteremtésével összefüggésben."[1] A pedagógia konkretizálása két oldalról közelíthető meg. Az egyik szempont az elméleti oldal, amelyben tisztázni kell a pedagógiai cselekvések kiindulópontjait (emberkép, értékek, pedagógiai eszköztár, hatásmechanizmusok, stb.), valamint a célkitűzéseket, a másik pedig a gyakorlati munka oldala, ill. annak visszacsatolása az elmélethez. Tehát a pedagógia konkretizálásához szorosan hozzátartozik a neveltség kérdésköre, amelynek mutatója lehet a neveltségi szint. Tisztázni kell tehát a neveltségi szint fogalmát, ennek a fogalomnak a többi pedagógiai alapfogalommal való kapcsolatát. Emellett meg kell találni azokat a mutatókat, amelyek alapján a fogalom megtelik tartalommal, értékelhetővé válik a pedagógiai gyakorlatban. Az alábbi problémák merülnek fel:

- Mit tekintsünk magasabb szintnek? (Pedagógiai érték kérdésköre)
- Mennyiben ill. milyen eszközökkel mutatható ki a pedagógiai munka eredményessége? (A neveltség nemcsak az intézményes nevelés eredménye.)
- Hogyan mutathatók ki a pedagógiailag kívánatos értékek a neveltekben?
- Milyen pedagógiai hatások vezetnek magasabb szintekhez?

Kapcsolódó fogalmak

Mielőtt eljutnánk a neveltségi szint fogalmához, megvizsgáljuk, hogy melyek azok a pedagógiai alapfogalmak, kérdéskörök, amelyeknek tisztázása megalapozhatja fogalomalkotásunkat. A problémafelvetésből, a felmerülő kérdésekből következik, hogy foglalkoznunk kell a nevelési érték, a pedagógiai értékelés témaköreivel, sőt a nevelés fogalmával is. A nevelési érték magában hordozza a nevelési célkitűzést is, hiszen az alapul választott értékek határozzák meg a célt.

A konstruktív életvezetés, mint nevelési érték[2]

„...értelmezési kísérletünk elsősorban azokra a sajátos pedagógiai feltételekre igyekszik rákérdezni, melyek lehetővé teszik az egyén számára, hogy életét – »mindennek ellenére« – igazolt, szükséges és értelmes életként tapasztalhassa meg. Egy alapvető emberi értékről van tehát szó, ami jellegéből adódóan kötelezettségeket ró a pedagógiára, s aminek megvalósulása képezi az egyéni élet tudatos kialakításának és a belülről motivált tanulásnak az alapját"[3] Ez az idézet több értéket is megállapít: értelmes élet megtapasztalása, tudatos életvezetés, belülről motivált tanulás. Az értékeket az egyén oldaláról közelíti meg. A szerző röviddel az idézett gondolat után megállapítja, hogy „minden felelős pedagógiai megközelítés tartalmaz immanens módon valamilyen értékorientációt."[4]

Korunk értékválsága arra késztet, hogy a pedagógiai érték tekintetében minél mélyebbre ássunk, minél időállóbbat, minél általánosabban hasznosíthatót keressünk. A neveléstudománynak saját kontextusán belül kell meghatároznia értékfogalmát, amely szoros összefüggésben áll az érték más megközelítéseivel, de nem összetéveszthető, összemosható azokkal (filozófiai, ideológiai értékmeghatározások). Ehhez először is meg kell fogalmaznunk, hogy mi a pedagógia: a nevelés emberi erőforrásokat létrehozó folyamat, tehát értékteremtő tevékenység. A pedagógia az emberi személyiségben kialakuló értékekkel foglalkozik, tehát azokkal a személyiségkomponensekkel, amelyeknek szerepe van az életvezetés alakulásában. Az ember társadalmi lény, így értékeit társadalmi, közösségi és egyéni szempontból is értelmeznünk kell. Olyan értékeket kell megállapítanunk, amelyek megléte egy adott személy esetében fontos és szükséges a saját boldogulása, bol-

[1] Ehrenhard Skiera: Egy antropológiai pedagógia alapvonásai (ELTE TFK Neveléstudományi Tanszék, Bp., 2000.) 5. old. 1. bek.
[2] Dr. Bábosik István: A nevelés elmélete és gyakorlata (Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1999.) felhasználásával
[3] Ehrenhard Skiera: Egy antropológiai pedagógia alapvonásai (ELTE TFK Bp., 2000.) 4. old. 3. bek.
[4] Uo.: 5. old. 1. bek.

dogsága és a közösség fennmaradása, előrehaladása szempontjából is pozitívak. Ezek az értékek határozzák meg a pedagógiai törekvéseket, (jó esetben) hatásokat, a pedagógia eredményessége ezek alapján határozható meg. Ezeket az értékeket foglalja magában a konstruktív életvezetés, mint nevelési érték. „Konstruktív életvezetésen olyan életvitelt értünk, amely szociálisan értékes, és az egyén szempontjából is eredményes. [...] a pedagógiai tevékenység által kialakított konstruktív életvezetés az egyik legfontosabb emberi érték. Enélkül ugyanis az egyén más értékek termelésében sem vehetne részt..." A fogalom ellentéte a destruktív életvezetés, amely az egyén vagy a közösség ill. mindkettő szempontjából értékvesztést jelent. A konstruktív életvezetés konstruktív magatartás- és tevékenységrepertoárban nyilvánul meg.

Gerard David, 1485 körül

A konstruktív magatartás- és tevékenységrepertoár jellemzői

Közösségfejlesztő, morális magatartás- és tevékenységformák:

- Munka (szellemi, fizikai, közéleti)
- Értékóvó magatartás (szellemi, kulturális, természeti, tárgyi értékek óvása)
- Karitativitás (segítőkészség)
- Fegyelmezettség

Önfejlesztő magatartás- és tevékenységformák:

- Ismeretszerző, intellektuális tevékenységek
- Esztétikai tevékenységek (az embernek saját magára és környezetére irányul)
- Az egészséges életmód magatartásformái

A konstruktivitás szempontjából fontos az is, hogy ezek a magatartás és tevékenységformák minél interiorizáltabbak legyenek, belülről fakadóan, önállóan, autonóm módon működjenek.

A konstruktív életvezetés alapjai a személyisében

A magatartás- és a tevékenység a személyiség megnyilvánulása. A konstruktív magatartás- és tevékenységrendszer kialakítása tehát egyben személyiségformálás is. A személyiségen belül két fő funkcionális komponens határozza meg az aktivitást:

- Kognitív-szervező-végrehajtó sajátosságcsoport: ismeretek, jártasságok, készségek, képességek. Ezeknek minősége közvetett módon, de mégis jelentékenyen befolyásolják az életvezetést.
- Ösztönző, reguláló sajátosságcsoport: motivációs-szükségleti képződmények (szokások, ideálok, meggyőződések). Ezek közvetlen hatással vannak az életvezetés minőségére.

A pedagógián belül kettévált a két személyiségen belüli sajátosságcsoporthoz kapcsolódó feladatrendszer: A szervező-végrehajtó sajátosságok fejlesztése az oktatás-képzés feladatkörébe tartozik, az ösztönző reguláló sajátosságcsoport pedig a szorosabb értelembe vett nevelés feladatkörébe.

Pedagógiai értékelés

„Az értékelés során közvetlenül valamely pedagógiai jelenség vagy teljesítmény »értékét« állapítjuk meg, közvetve pedig azokról a célokról és folyamatokról mondunk értékítéletet, amelyek révén a jelenség vagy a teljesítmény megvalósult."[5] „A pedagógiai értékelés nem más, mint a pedagógiai információk szervezett és differenciált visszajelentésének elmélete és gyakorlata."[6] Egyszerűsített megfogalmazásban a pedagógiai értékelés, viszonyítás a cél és a hatás között. A fogalom kialakítása során szembe kell néznünk azzal a problémával, hogy mit so-

[5] Báthory Zoltán. Tanulók, iskolák, különbségek (OKKER Kiadó, Bp., 1997.) 223. old. 1. bek.
[6] Uo.: 224. old. 1. bek.

rolunk a pedagógiai értékelés területei közé. Ha a pedagógiai munka személyiségformálást jelent, akkor ennek megfelelően tág területek tartoznak a pedagógiai értékelés fogalmába. A pedagógia hatáskörébe tartozó személyiségkomponensek (ösztönző-reguláló és szervező-végrehajtó sajátosságcsoport) pontos értelmezésének elnagyolása olyan gyakorlatot eredményez, hogy egyoldalúan állapítjuk meg a személyiségfejlesztés, azaz a nevelés feladatait. Tehát vagy csak a szervező-végrehajtó sajátosságcsoportra koncentrálunk, vagy megelégszünk az ismeretátadással, képességfejlesztéssel, gondolván, hogy ez egyben a nevelés egészét megoldja.[7] Ez a szűkítő szemlélet beszűkíti a pedagógiai értékelés fogalmát is. A pedagógiai értékelésnek ki kell terjednie a pedagógiai feladatok teljes körére. Látnunk kell, hogy egyes pedagógiai értékelő eljárások milyen szélességben ölelik át a pedagógiai munkát, mennyire terjeszthetőek ki az abból leszűrt eredmények.

Tovább bővíti a fogalmat, ha a mérhetőségen túlmutató szemlélet alapján gondolkodunk. „A pedagógiai értékelés minden pedagógiai jelenség elemzésére és vizsgálatára érvényes diszciplína kíván lenni, nemcsak azokra, amelyek mérhetők."[8]

A fenti szempontok figyelembevételével a pedagógiai értékelést két módon osztályozhatjuk:

1. A közoktatás szerkezete mentén:
- Nemzetközi összehasonlítású
- Országos szintű
- Regionális szintű
- Iskolatípusonkénti
- Iskolai szintű
- Évfolyam szintű
- Osztályszintű
- Tanulók egyéni értékelése

2. A pedagógiai feladatrendszer mentén:
- Átfogó neveltségi szintű (a személyiség mindkét pedagógiai hatáskörbe tartozó területét érintő)
- A szűkebb értelemben vett nevelési feladatkörbe tartozó terület értékelése (ösztönző-reguláló sajátosságcsoport fejlettségének értékelése). Ez tovább bontható alterületekre, pl. szokásrendszer (ezen belül is megkülönböztethetünk alterületeket: egészséges életmód szokásrendszere, stb.)
- A tanítási-tanulási folyamat értékelése. Ez is bontható alterületekre: egy-egy műveltségi terület v. tantárgycsoport, egy tantárgy ismeretanyagának, képességeknek, jártasságoknak, készségeknek az értékelése, stb.

A pedagógiai értékelés módszerei

Az értékelés alapvetően két folyamatból áll: adatgyűjtés és az adatok feldolgozása. Az adatgyűjtés egyik módszere a mérés. „A mérés a társadalomtudományokban relatív fogalom, inkább a pontosságra törekvést fejezi ki, mint a természettudományos értelemben vett precizitást." – írja Báthory Zoltán.[9] A pedagógiai munkán belül a tudás mérésére van leginkább egzakt lehetőség. Az egyéb pedagógiai területeken sokkal nagyobb probléma a mérhetőség. Ennek ellenére nem mondhatunk le arról, hogy a szubjektivitás, a pontatlanság, a felszínes következtetések lehetőségét minél inkább kiküszöböljük. Ehhez minél pontosabb adatgyűjtésre és az adatok helyes elemzésére, megalapozott következtetések levonására van szükség. Az értékelés során ezek miatt az alábbi feltételeknek kell megfelelni:

- Validitás: Annak bizonyítása, hogy az értékelés célja és a gyűjtött adatok összefüggenek, az alkalmazott módszerek alkalmasak a vizsgálandó kérdések kimutatására.
- Reliabilitás: Az alkalmazott módszer megbízhatósága. Azaz, annak a bebizonyítása, hogy ugyanannak a dolognak ismétlődő megmérése ugyanazt az eredményt mutatja.
- Objektivitás: Függetlenség az adatfelvétel körülményeitől, az azt végző személytől. (pl.: pontos javítókulcs segítsége)
- Az eredmények szakszerű feldolgozása (statisztikai és pedagógiai elemzés)
- A nevelési eredményvizsgálat módszerei:
- Megfigyelés (lehet kötött természetes, vagy kísérleti)
- Dokumentumelemzés
- Kikérdezés (interjú – szóbeli, kérdőív – írásbeli)
- Eseménynapló
- Időmérleg
- Fogalmazásvizsgálat
- Etikai rangsorok
- Asszociációs vizsgálat
- Szociometria
- Pszichológiai tesztek
- Magatartásleltár
- Tanuló produktumok vizsgálata
- Stb.

(folytatjuk)

[7] Dr. Bábosik István: Egy optimális nevelési modell körvonalai (in.: Bábosik István szerk.: A modern nevelés elmélete, Telosz Kiadó, Bp., 1997.) 257. old. 2. bek. nyomán

8 Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek (OKKER Bp., 1997.) 226. old. 5. bek.

9 Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek (OKKER, Bp., 1997.) 228. old. 3. bek.

Az egyházi pedagógiai szakszolgálat jelentősége

Dr. Villányi Lenke

Az egyház egyik legfontosabb feladata a *segítő szolgálat.* A társadalom részéről erős nyomás nehezedik ránk, hogy inkább tanítással, karitatív tevékenységgel foglalkozzunk és kevésbé például a prófétálással, de természetesen mi minden funkciót egyformán fontosnak tartunk.

A segítő szolgálat evangélizáció a javából, hiszen a hit nem egy intellektuális művelet, hanem életgyakorlat. Amikor Jézus azt mondja, hogy *szegények pedig mindig lesznek veletek* /Máté 26;11/ akkor tulajdonképpen az Ige megértését és az Ige követését emeli egy szintre.

Kinek jó a segítés?

Akinek segítünk, annak mindenképpen. De az Amerikában végzett kísérletek azt is bizonyították, hogy a segítségnyújtás puszta látványa is erősíti az ember immunrendszerét a gamma globulin termelődésén keresztül, nem is kell magát a cselekvést elvégezni, sőt az sem szükséges, hogy jó véleménnyel legyen az illető arról, amit lát.

Miért nem elég, ha világi értelemben egyszerűen csak segítőkészek *vagyunk?*

Az életben számtalan formában tapasztaljuk, hogy ugyanaz a dolog mennyiféleképpen ítéltethet meg. Gondoljunk csak egyetlenegy helyzetre: látható fogyatékossággal születik egy gyerek a kórházban. Lesz, aki „jóindulatúan" azt fogja javasolni: ne is vigye haza, így könnyebben kerülhet állami gondozásba a gyerek, s szüljön magának egy másikat. S ugyanebben a helyzetben egy szülő gondolkodhat így is: ha sérült a gyerekem, még fontosabb, hogy amennyit csak tudok, mellette legyek, és hozzásegítsem az önálló élethez.

Multikulturális világunk a különböző vallások mentén is más-más viselkedést tarthat helyesnek, nem is beszélve a fogyasztói társadalom infantilis értékhierarchiájáról. Amíg egy társadalom legfőbb célja a gazdasági növekedés, és ugyanebben a társadalomban az egyén legfontosabb törekvése az egyéni meggazdagodás, addig nehezen képzelhető el számunkra, hogy sikeres lehet akár csak az iskola, óvoda falain belül is az integráció – hiszen zsenijeinkkel sem bánunk túl kesztyűs kézzel. A világ egységes értékrenddel tud csak polgárai megelégedésére működni. Ehhez a Pál apostol által felsorolt lelki gyümölcsök belső kimunkálása szükséges.

A keresztyén egyház tagjainak számára a *segítés* az istentiszteleti gyakorlat folytatása. Egyszerre spirituális és egyszerre gyakorlati tevékenység, mint például az úrvacsora vétele. A Biblia történeteiben Jézus mintegy cselekvési térképet ad számunkra, ezzel segíti az evangéliumi értelemben vett boldogság megélését, az egzisztenciális szorongást oszlató, az életet értelemmel felruházó értékrend megtalálását.

Firenzei festő, 1375 körül

Lehet-e rosszul segíteni?

Sajnos igen. Szomorúan állapíthatjuk meg, hogy ezen a területen az elesettség, a gyengeség miatt a visszaélés lehetősége fokozottan fennáll. A kompenzációs megoldások közös jellemzője, hogy nem a segítségre szoruló áll a középpontban:

- a *kisebbrendűségi érzéssel* küszködők saját, pillanatnyi egyensúlyuk megszerzése érdekében boldogan tevékenykednek ezen a területen, mert lám, van aki még náluk is szerencsétlenebb
- lehet *bűntudat* miatt keresni ezt a területet. Akinek nincs ereje, hite letenni bűneit, önbüntetéssel igyekszik gyógyírt kapni sebeire.
- segítek, mert én egy *jó ember vagyok*. Adok azt, ami éppen a kezem ügyébe esik

A fenti néhány példából is láthatjuk, hogy csak az egészséges, a mentálhigiénére, hitgyakorlására időt, gondot fordító tud valóban, a *rászoruló* érdekében segíteni. A segítségadó számára a feladat ellátását még inkább nehezíti, hogy a segítségre szorulók tehetetlensége saját hasonló csecsemőkorból származó mély szorongását képes mobilizálni.

Ennél a nehéz feladatnál helyén kell lenni a szívünknek. Nem szabad szem elől téveszteni vezérlőcsillagunkat, hogy a költővel, együtt mondhassuk:

Egy ismeretlen ősi fényű
örök Titoktól elszakadtan,
küldöncnek jöttem, s eltűnök majd,
ha izenetem által adtam.
(Mécs László)

„A kárpátaljai református iskolákért"

Papp Kornél

24 református iskola fenntartója csatlakozott „A kárpátaljai református iskolákért" akció keretében meghirdetett gyűjtéshez: DM – Baár-Madas (általános iskola és gimnázium), Lónyay (I-VIII. hónap), Gödöllő, Halásztelek, Kecskemét (általános iskola és gimnázium), Kiskunhalas (óvoda és gimnázium), Pécs (általános iskola és gimnázium), Szentendre; DT – Pápa; TI – Mezőcsát, Tiszakeszi; TT – Debrecen (gimnázium), Dévaványa, Dombrád, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Kisújszállás, Mezőtúr-Reménység, Nagyecsed, Nyíregyháza. A 2000. évi maradvány 1.436.324 Ft és a 2001-ben felajánlott 4.139.989.- Ft eljuttatására Kárpátaljára három részletben került sor. Mellékelten közöljük a teljes pénzügyi elszámolást, s kárpátaljai testvériskoláink üzenetét az adományozóknak. Köszönet a Református Pedagógiai Intézetnek a támogatás pénzügyi lebonyolításáért.

A Zsinati Iskolaügyi Osztály várja további fenntartók felajánlásait (a kiegészítő támogatás 1 %-a) az akcióhoz.

Megállapodás

Mely létrejött 2001. július 10-én a Református Pedagógiai Intézet (1146 Budapest, Abonyi u. 21.) és a kárpátaljai református iskolák [Nagyberegi Református Líceum, Nagydobronyi Református Líceum, Técsői Református Líceum és Tivadarfalvai Református Líceum] között az alábbi feltételekkel:

1.) **A Református Pedagógiai Intézet átveszi továbbadásra a Református Zsinati Iskolaügyi Osztályától [1146 Budapest, Abonyi u. 21.] a Magyarországi Református Egyház közoktatási intézményei által a kárpátaljai református iskoláknak *"A kárpátaljai református iskolákért"* akcióban felajánlott összegeket, s a támogatást negyedévente egy-egy alkalommal továbbítja a négy kárpátaljai intézmény számára.**

2.) **A Református Pedagógiai Intézet levonhatja az átadott keretből a pénzügyi műveletek lebonyolításának költségeit.**

3.) **A támogatást a kárpátaljai református iskolák törvényes képviselői aláírásukkal és az intézményi pecséttel hitelesített átvételi elismervénnyel veszik át, mely(ek) e megállapodás mellékletét képezik.**

4.) **A támogatás felhasználható működési és beruházási-fejlesztési kiadásokra, vagyis az intézményi bérköltség fedezetére, az energiaköltségek fedezetére és oktatási segédeszközök vásárlására.**

5.) **Az intézmények együttes kérésére a támogatási keret magyarországi célok támogatására [továbbképzéseken, tanulmányi versenyeken, táborozásokon való részvétel] is felhasználható.**

6.) **A támogatottak kiadásaikról 2002. január 31-ig elszámolnak a Református Pedagógiai Intézetnek. Az intézményvezető által hitelesített elszámolás tartalmazza a kiadások összegzését és átszámítását a megadott valutanemben. Az elszámolás mellékleteit számlamásolatok és átvételi elismervények képezik.**

7.) **A Református Pedagógiai Intézet 2002-ben csak az elszámolás elfogadása után köt új megállapodást a támogatás eljuttatásáról.**

8.) **A Református Pedagógiai Intézet az elszámolás elfogadásakor kimutatást készít az átvett és a felhasznált pénzeszközökről, melyet átad a Református Zsinati Iskolaügyi Osztály, a Kárpátaljai Református Egyház és a négy támogatott intézmény számára.**

A Református Pedagógiai Intézet és a kárpátaljai református iskolák törvényes képviselői a megállapodás szövegét elolvasták és azt szándékukkal egyezőnek tekintik. Mivel a megállapodás érvényessége külön engedélytől nem függ, az a mai nappal hatályba lép.

Kmf.

Papp Kornél
Református Pedagógiai Intézet

Rátiné Éva
Nagydobronyi Református Líceum

Tusa Bocskai Ibolya
Tivadarfalvai Református Líceum

A Magyarországi Református Egyház iskoláinak
A Magyarországi Református Egyház Zsinati Iskolaügyi Osztályának

Kedves Testvéreink!

Advent időszakában vagyunk. Isten népeként úgy futunk életünk pályáján, hogy közben megváltó Urunkat, Jézus Krisztust várjuk. A Szentírás tanítása alapján a Krisztus-várás szolgálatot jelent. Az Ő kegyelméből Kárpátalján már nyolcadik éve működhet újra református iskola. Egyházkerületünkben jelenleg négy középfokú tanintézményben folyik az oktatás: Nagyberegen, Nagydobronyban, Tivadarfalván és Técsőn. A kezdetektől élvezhettük kedves testvéreink jószándékú tevékeny segítségnyújtását gimnáziumaink részére.

Hálásak vagyunk Istenünknek, hogy szolgáló élettel áldja meg az anyaország református iskoláit. Köszönetünket szeretnénk kinyilvánítani azért, hogy felajánlották Kárpátalja református líceumainak pénzbeli támogatásukat Urunk 2001. esztendejében is.

Testvéreink adománya sokban hozzájárul, hogy immár folyamatosan működhet e tájon egyházi oktatás, hirdethetik gyermekeinknek naponta Jézus evangéliuma, sokkal magasabb színvonalon és ígei alapon folyhat a tanítás és nevelés.

Kívánunk kedves mindnyájuknak áldott Karácsonyt, tapasztalják meg a mindenható Isten vezetését és őrző kezét az új esztendőben.

Técső, 2001. december 8.

A református líceumok tanárai és diákjai nevében:

Nagyberegi Lajos igazgató
Nagyberegi Református Líceum

Rátiné Éva igazgató
Nagydobronyi Református Líceum

Borbála igazgató
Técsői Református Líceum

Tusa-Bocskai Ibolya igazgató
Tivadarfalvai Református Líceum

A 2001. évi támogatás elszámolása

Nagyberegi Református Líceum	4.760 USD
Nagydobronyi Református Líceum	5.960 USD
Técsői Református Líceum	1.920 USD
Tivadarfalvi Református Líceum	5.960 USD
Összesen:	**18.600 USD**

Dátum	Árfolyam	Átadott összeg/ USD	Átadott összeg/ Ft
2001. július 10.	297,32 Ft = 1 USD	4.400	1.308.208
2001. szeptember 15.	287,99 Ft = 1 USD	9.000	2.591.910
2001. december 8.	285,93 Ft = 1 USD	5.200	1.486.836
Összesen:		**18.600**	**5.386.954**

Dátum	Az RPI-be átutalt	Az OTP-ből felvett	Maradvány
2001. július 10.	1.436.324	1.308.208	128.116
2001. szeptember 15.	2.626.516	2.591.910	34.606
2001. december 8.	1.513.473	1.486.836	26.637
Összesen:	**5.576.313**	**5.386.954**	**189.359**
Tanulmányi versenyre utaztatás (RPI)			**150.000**
Maradvány bankköltségre (RPI):			**39.359**

Mit üzen Comenius a mai keresztyén magyar pedagógusoknak?

Dr. Komlósi Sándor

A protestáns cseh-testvérek egyházának püspöke sárospataki búcsúbeszédében nemcsak a pedagógusoknak üzent, hanem mindenkinek, akinek az iskolával, a nevelés és művelődés ügyével, intézményeivel kapcsolata van. Úgy gondolom, ez az üzenet ma is szól mindazon személyekhez, akiknek segítségére, támogatására szüksége van korunk jó iskolájának, különösen a református iskoláknak.

Helyesnek látom előrebocsátani a túlzott várakozások megelőzésére, hogy tisztelt hallgatóságom ne várja azt, hogy olyan újat fog hallani, hogy valami „noch nie dagewesen"-t üzen nekünk Comenius, amit eddig még nem ismertünk. Ennek ellenére mégis szükségesnek láttam hallatlanul gazdag örökségéből kiemelni néhány elgondolását, törekvését, részint azért, hogy aláhúzzam fontosságát, részint azért, hogy töprengjünk rajtuk, hiszen a közben eltelt harmadfél század alatt mi is igyekeztünk ezekből sokat megvalósítani, bár mindez ideig maradéktalanul ez nem sikerült.

I. Először nézzük meg, *miért jött hozzánk 1650-ben Comenius?*

A kutatók egy része szerint Rákóczi Zsigmondnak és anyjának, az özvegy fejedelemasszonynak a hívására a pataki iskola megreformálására. Mások szerint ez szinte mellékesen következett be, mert a fő indok a politikai-felekezeti szövetség létesítése volt..

II. Milyen feladatot vállalt itt Comenius?

A kutatók mindkét csoportjának igaza van, részben, mert Comenius mindkét ügyben tevékenykedett Patakon.

A pataki iskola vázlatos reformtervének elfogadása után költözött Patakra családjával és látott neki a munkához. Elgondolása szerint először tájékozódni kell, milyen helyzetben van az iskola, a környező társadalom, tehát mai szóval *állapotrajzot* kell készíteni. Majd ennek alapján

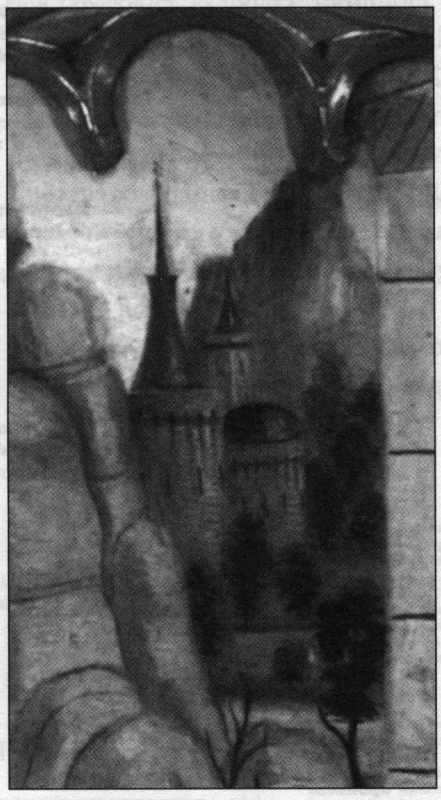

Kasztíliai festő, 1415 körül

kell meghatározni, *mit kell tenni* a javítás érdekében, a hibák kiküszöbölésére. A szükséges változtatásokat illetően számot kell vetni azzal, hogy *megvalósíthatók-e* az elképzelt tevékenységek, hogy képesek lesznek-e ezeket végrehajtani. A végső lépés az *hogyan, milyen módon, milyen módszerekkel* váltható valóra eredményesen, könnyen a sok kívánatos változtatás. Úgy gondolom, hogy minden mai iskolai pedagógiai tervezésre is megszívlelendő munkamódszer ez.

1. Mit kell tenni?

Az állapotrajz után teszi fel a kérdést Comenius: qae cum ita sint (minthogy így állnak a dolgok): mit kell tenni? Szerinte kezdettől szem előtt kell tartani a *végső célt* s ahhoz kell megválogatni a teendőket. Comenius szerint az ember végső célja e világon kívül esik, mostani életünk előkészület az örökkévalóságra. Az örök életre készülésnek három nagy feladata van: a *teremtett világ megismerése* a képzettség, műveltség megszerzése által; *önmagunk megismerése* és az erényesség, a jó erkölcsök kialakítása, hogy ezáltal helyesen uralkodjon a teremtményeken; végül *Isten megismerése* a Szentírásból és a Teremtő képmásának, az „Imago Dei" önmagában való kialakítására törekvés. (D. M. II-IV. fej.) Ennek a célnak az elérésére érdekében *mindenkit, mindenben, teljességgel* (tökéletesen) nevelni, művelni kell.

a) *Mindenkit,*

aki embernek született, művelni kell, hogy tanuljon meg emberként élni, hogy valóban Isten képmása lehessen, hogy el ne térjen attól a céltól, amelyért a világra jött, hogy egyetlen ember se züllјön nem emberré. Ezáltal az emberi nem egészében meg lehet akadályozni (vagy legalább csökkenteni) a kisiklásokat. Mindenkit kivétel nélkül nevelni kell, azaz nemest és nem nemest, városit, falusit és tanyasit, férfit és nőt, szegényt és gazdagot, fiatalt és öreget egyaránt. Egyetlen életkor sem kései a tanulásra, hisz minden életkor tanulásra lett kijelölve, és az ember esetében a tanulásnak és az életnek a határa egybeesik. (P. 37. p.) Még a vakokat, süketeket és ne-

héz felfogásúakat is be kell vonni a művelésbe, egyetlen embert sem szabad megfosztani, de még távol tartani sem a bölcsesség tanulmányozásától és lelkének művelésétől. De ne is vonja ki magát senki a művelés hatálya alól.

Mert senki se gondolja, hogy igaz ember lehet tanulás nélkül. Az ifjúságot, a fiatalokat csoportban, közösségben kell nevelni. Ezért iskolákat kell állítani, mert az iskolák az igaz emberré nevelésnek, a humanitásnak a műhelyei. (D. M. VI-VIII. fej.) A vadság ellenszere a műveltség, melyre az iskoláknak kell nevelniük a lelkeket.

A műveltség akkor lesz *igazi*, ha csakis az élet szempontjából hasznos dolgokat tanítanak és tanulnak; *teljes* akkor lesz, ha az értelmet okosságra, a nyelvet világos beszédre, a kezet az élet cselekvéseinek ügyes elvégzésére neveljük; *világos* és ezáltal *szilárd*, maradandó pedig akkor lesz, ha a tananyag jól tagolt és nem rendezetlen. Éppen a fent elmondottak miatt az iskolai munka vezetését olyan válogatott személyekre kell bízni, akik kiválnak tárgyi tudásukkal és mély erkölcsiségükkel.

b) *Mindenben,* ami az embert bölccsé teheti, tanítani nevelni kell őt. Ez a minden az Isten három könyvében mindenki számára adva van, elérhető. Az egyik könyv a *Világ Könyve*, amely a körülöttünk lévő teremtett Világot, a Természetet mutatja meg. Az *Értelem Könyve* az emberben levő ész, amely tele van gondolatokkal, értelemmel. A harmadik könyv a *Kinyilatkoztatások Könyve*, a Szentírás, mely megmutatja az utat az örökéletre. Mindenkit meg kell tanítani Isten mindhárom könyvének használatára: ehhez minden emberben működik az érzékelés a Világ megismerésére, az ész, az értelem az emberi bölcsesség vizsgálatára és a hit a szavahihető tanúk bizonyságtételének elfogadására.

Comenius úgy tekint a Világra, mint Isten által teremtett, megváltott és megszentelődésre rendelt valóságra. (B. C. V. 47. p.) A Világot nem ellenségnek, hanem Isten világának tartotta. Hiányzik belőle mindenfajta világmegvetés, vagy a világtól való elfordulás. (u. o. 49. p.) A bűn szerinte nem más, mint a teremtett rend megbomlása, hogy valami vagy valaki „nincs helyén", az egész részelemeinek önállósodása, az egészből való kiszakadása. (u. o. 48. p.) A világ jelenlegi megromlott állapotának megjavítása nem az ember autonóm cselekvésén alapul, hanem azon a cselekvésen, amelyik tulajdonképpen Isten cselekvésének emberi funkciója, lényegében Isten munkálkodása, amelybe bekapcsolta az embert is, mint munkatársat. (u. o. 48. p.) Comenius pedagógiája sohasem tiszta pedagógia, hanem alkalmazott teológia, mégpedig *„pedagogizált teológia"*. (B. C. V. 47. p.)

Az isteni bölcsességnek előbb említett három könyve alkotja mindannak az igazi és teljes könyvtárát, amire az embernek szüksége van most és mindörökké a tudás és a hit, a tett és a remény szempontjából. Ez a legteljesebb törvénygyűjtemény, de csak azok számára, akik már eljutottak a tökéletes bölcsességhez. Akik viszont még csupán útban vannak feléje, azoknak szükségük van bizonyos útbaigazító, Isten eme teljes könyvtárába bevezető könyvecskékre, úgynevezett tankönyvekre. A helyesen megszerkesztett tankönyvekben arra kell törekedni, hogy a tanulók az iskolából ne tudós könyveket, hanem pallérozott elmét, szívet, nyelvet, kezet vigyenek magukkal s ily módon életük napjaiban bölcsességüket ne könyveikben, hanem keblükben hordozzák és tetteikben érvényesítsék. Ezért mindenkit meg kell tanítani arra, hogy nem elég, hogy jó könyvek legyenek, hanem az kell, hogy szorgalmasan olvassák, s nemcsak olvassák, hanem valóban megértsék, szilárdan emlékezetükbe bevéssék és munkájukban megfelelően felhasználják. Ehhez a tanításhoz és tanuláshoz a szellem egyetemes művelőinek, a pandidascalusoknak a vezető tevékenysége szükséges.

c) *Teljesen, tökéletesen* kell mindenkinek mindenben művelődnie, az evilági és a jövendő örök élet lé-

Bartolomé Estéban Murillio, 1660 körül

nyegi szükségletének megfelelően, nem pedig látszat szerint, felületesen. Azaz nem félműveltté, hanem műveltté; nem fecsegővé, hanem beszélni tudóvá; munkájában nem nagyhangú kísérletezővé, hanem alkotásainak hozzáértő kivitelezőjévé; nem a tisztesség árnyképévé, hanem magává a tisztességé; végül nem az istenfélelem álszent színlelőjévé, hanem lélekben és igazságban Isten jámbor és szent tisztelőjévé nevelődjék.

A tökéletes nevelés érdekében *az egész embert kell kiművelni*, nem csupán az ember egy valamely részét. Az akkori tudomány szerint az *értelmet*, az *észt* kell nevelni, amely vizsgálódik és értékel, ítéletet mond s ennek alapján a vágyat arra irányítja, ami mindig lesz, ami örök. Továbbá a *beszédet* is művelni kell, amely az értékelés világosságának az egyik emberből a másikba történő átáradását teszi lehetővé, hogy mindazt, amit az egyik ember ért, mások számára is világossá és hozzáférhetővé tegye. Végül a *kezet*, a *tevékenységet* is művelni kell, hogy az ember mindazt, amit ért és szóban megfogalmaz, bámulatos ügyességgel meg is valósítsa. Mindezeket az ember egységének, egész voltának figyelembe vételével egymással összefonódva, szoros egységben szükséges nevelni. A teljes művelés eredményeként az ember elméjével és bölcsességével sokra képes, jó beszédképességű és ékesen szóló, ura munkáinak, jó erkölcsű és jó polgár, Isten szeretete folytán e világon istenfélő, az örökkévalóságban pedig az Ő kegyelméből méltó a Vele való boldog együttlétre. Mai életünkre is vonatkoztatható Comeniusnak a tökéletes nevelésre vonatkozó követelése, illetve ennek hiányának elítélése az alábbi példán: *„maguknak az ember hatalma alá vetett dolgoknak, a természetnek is érdekük, hogy csakis bölcsek (méghozzá teljesen bölcsek) irányítsák őket. Mert ha az ember nem ismeri minden egyes dolognak a sajátos természetét, nem tud bánni vele. Ez esetben pedig erőszakot szenved a természet és igában nyög majd és méltatlankodik, hogy az értelmetlenség az úr fölötte."*

A teljes, tökéletes nevelést a pandidascalos, a szellem egyetemes művelője képes megoldani, ő ért ahhoz, hogy *minden embert mindarra* oktasson, ami az emberi természet tartozéka, hogy az embereket egészen, teljesen tökéletesekké tegye. Ezért a pandidascalosnak olyannak

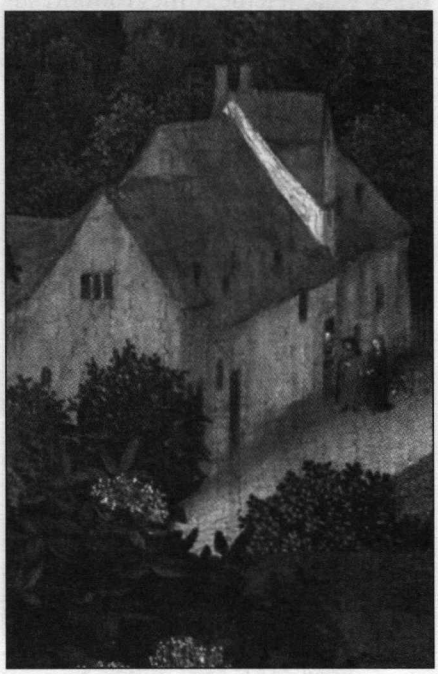

Gerard David, 1485 körül

kell lennie, amilyenné másokat kell tennie, továbbá ismerje annak a módszereit, hogy másokat olyanná neveljen, végül legyen buzgó munkájában, röviden összefoglalva olyan legyen, aki *képes, tud* és *akar* másokat is egyetemesen bölccsé tenni. Mindezeket megfontolva tehát az emberek nevelőivé a legválogatottabb istenfélő, becsületes, komoly, szorgalmas, dolgos, okos embereket kell választani.

2. Hogyan, milyen módon váltható valóra mindez?

Jelmondata szerint a leglényegesebb, elvi jelentőségű javaslata: *„Absit violentia rebus. Omnia sponte fluant!"* Azaz: távozzék dolgaitoktól az erőszak. Minden önként (természet szerint) folyjék!" Tapasztalata szerint a kényszer és túlzott szigor undort szül, ezekkel elriasztják a gyermekeket. Ezek helyett a kedvesség és a szelídség hívjon elő spontán örömet és váltson ki lelkesedést. (P. 33. p.)

Az iskolának nevezett taposómalmot és műhelyt azért *játszótérré kell változtatni*. Ez úgy lehetséges, ha mindent az autonómia elve szerint tanulnak; ugyanis senki sincs, aki ne követné szívesebben a saját, mint a mások akaratát. Ha mindent önálló, saját próbálkozások révén tanulnak, (hiszen a tanulni azt jelenti: keresni a dolgokat), ha mindent addig tanítunk, amíg minden tanuló el nem sajátítja, az lesz igazán eredményes. A tanulás során a gyermekeknek talán egyik munka sem esik annyira nehezükre, mint a betűk ismeretének és írásának megtanulása. Megéri tehát, hogy ezeket az első, keserű gyökereket valamiféle ügyeskedéssel megédesítsék, hogy ne érezzék nyűgnek. Ez pedig másként nem lehetséges, csak ha a kemény munkát játékká tudjuk változtatni. (P. 79. p.) A „Schola Ludus", azaz „Játszó Iskola" c. 1657-ben az amsterdami városi tanácsosoknak írt művében részletesen kifejti hogy a tevékenységet játékká, azaz lelki gyönyörűséggé hét jellemző teszi: a *mozgás*, az *önkéntesség*, a *társaság*, a *versengés*, a *rend és fegyelem*, a *könnyűség*, és a kellemes cél: a *pihenés*. A munka és a felüdülés, a komolyság és a játék szakaszait felváltva, ezeket helyes arányban elegyítve az iskola a lelkek játszóterévé válik. (P. 105-107. p.)

Comenius elismeri, hogy az emberek tökéletes képzése nehézségekkel jár, mert az embert, mint a legösszetettebb lény, igen sokrétű és bonyolult gondolkodást kíván, mert nem egykönnyen fogadja el az irányítást, a korlátozást; ősszüleink bűnbeesése miatt a világosságot megteszik sötétségnek és a sötétséget világosságnak képesek felfogni; az erkölcsök és nézetek terén pedig a fonák példák a rosszra csábítják őket. A helyes nevelés úgy valósítható meg, ha azon vagyunk, hogy a természetes ösztönöket, amikor jelentkeznek, megfelelő és szelíd módszerekkel irányítsuk. A gyermekek, a fiatalok nevelésének alkalmas időpontjait ki kell várni, nem pedig megelőzni. Úgy kell időben elkezdeni, hogy az ne időnap előtti legyen, hogy segítse a természetet, ne rombolja. Csak olyasmire tanítsák a gyermekeket, csak olyasmit tanuljanak, amire életkoruk alapján már alkalmasak, tehát életkoruk felfogóképességének megfelelően. Fokozatosan és olyan nyelven, amit megértenek.

A vonzó, a játékos módszer úgy történik, hogy a tanulóknak saját maguknak lehetővé válik mindent látni, hallani, megtapogatni, megnevezni, elolvasni, leírni, ábrázolni, csinálni és saját hasznukra alkalmazni. (P. 83. p.) Az iskolában minden téren buzgó munkának kell folynia, inkább bemutatással és gyakorlással, ezen a rövid és hatékony úton, semmint szabályokkal, a hosszú és nehéz úton. (P. 40. p.) Mindig és mindenütt össze kell kapcsolni a szemléltetést, a szóbeli tanítást és a gyakorlást. A szemléltetés gazdag és tárgyszerű, a szóbeli magyarázat rövid, világos, a gyakorlás rengeteg, egészen a készség kialakulásáig. A dolgok megértéséhez szükséges a dolgok elemzése, az egésznek részeire bontása (*analízis*). A részeknek önmagukban nincs különösebb értelme, viszont egymással az eredeti kapcsolatba visszaállítva megnöveli a dolgokra vonatkozó ismeretet (*szintézis*). Comenius ezentúl még egy fázist szükségesnek tart: a *szinkrizist*, az összehasonlítást. Mert szerinte egyenként, a maguk egész voltában ismerni a dolgokat még mindig részleges ismeret, szükség van arra, hogy más dolgoktól megkülönböztessék, meghatározzák más dolgokkal való kapcsolatát, így elhelyezzék az egyest a nagy Egészben.

Angelo Bronzino, 1535/1540

Befejezésül, összefoglalásként felsorolom Comenius nyomán azokat a nevelési tényezőket, amelyek az egyetemes művelődést szolgálják. A *szülők* és *ápolók* lerakják az első alapot, gondosan ügyelve arra, hogy gyermekeiket semmi ártalom ne érje. Majd a *nevelők* hűségére azért bízzák a gyermekeket, hogy azok egyetlen alkalmat sem mulasztva el őket Isten képecskéivé formálják. A közös iskolákban a *tanítók* és a *tanulók közössége* világosan megmutatnak mindent, amit tudni, elbeszélni, megtenni és hinni szükséges. Következnek a *jó könyvek*, melyek a tehetség köszörűkövei, az ítélőképesség ráspolyai, a szem kenőcsei, a bölcsesség tölcsérei, mások gondolatainak és tetteinek tükrei, a saját gondolatoknak pedig irányítói. Igen hatásos erejű a tudós, jámbor, szorgalmas és ékesenszóló *emberekkel közösségben való gyakori társalgás*. Lényeges, hogy maguk az *ifjak gyakorolják* magukat az állandó *öntevékenységben*, mert tévedéseik felismeréséből és kijavításából tanulják meg, hogy csak alkotva lehetnek alkotóvá. Nélkülözhetetlen a *bölcs tisztviselőknek* a gondoskodása, közreműködése, hogy minden kellék biztosítva legyen. Bár a felsorolásban utolsó, de mint többször láttuk, Comenius szerint mindennél szükségesebb a tanítás és tanulás, a művelés munkájában is *az Isten kegyelme.*

A hivatkozások rövidítései:

B. C. Bibliotheca Comeniana III-VIII. kötetei. Comenius Társaság kiadása

C. M. Comenius Magyarországon. Tankönyvkiadó, Budapest 1962

D. M. Nagy Oktatástan. Akadémiai Kiadó, 1953

P. Pampaedia. Comenius Társaság kiadványa, Sárospatak 1992

A református közoktatási rendszer

Papp Kornél

A Magyar Református Nevelés II. évf. 4. számában 2001 májusában indítottuk el *„Az intézményalapítás és –fenntartás jogi szabályozása" címmel* az egyházi tanügyigazgatás kérdéseivel foglalkozó sorozatunkat, melyet a III. évf. 2. számában *„Az állami és a református tanügyigazgatásról általában"* címmel (2001. október), majd a III. évf 3. számában *„A tanügyigazgatási szintek hatásköreinek egybevetése"* címmel (2001. november) folytattunk. A rövid tanulmány végén jeleztük, hogy *„Következik: Esettanulmány: A majosházi iskola alapítása és Törvényességi vizsgálat Halásztelken"*. Az elmúlt hetek egyházi történéseit figyelemmel kísérve az előre jelzett esettanulmányok közlését későbbre halasztjuk... Ez alkalommal a református közoktatási rendszer mai állapotát szeretnénk vázlatosan bemutatni.

1. A jogi háttér

A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990/IV. tv., a volt egyházi ingatlanok tulajdonjogi helyzetének rendezéséről szóló 1991/XXXII. tv., a közoktatásról szóló 1993/LXXIX. tv., a felsőoktatásról szóló 1993/LXXX. tv., az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997/CXXIV. tv, az Országgyűlés 109/1997. (XII.8.) határozata, valamint az egyházakkal, mint intézményfenntartókkal kötött megállapodások megteremtették annak jogszabályi-tárgyi-anyagi lehetőségét, hogy létrejöjjenek az egyházi köz- és felsőoktatási intézményhálózatok, és az egyház, mint intézményfenntartó felelősen, a hasonló állami/önkormányzati intézményekkel **mindenben azonos feltételek között végezze feladatait.**

A Magyarországi Református Egyház Jézus Krisztus missziói parancsának engedelmeskedve, mintegy 470 esztendős hagyomány folytatásaként, a társadalmi igényeknek megfelelően, közoktatási és felsőoktatási intézményeket tart fenn. Az intézmények működése és a rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartóktól függetlenül valamennyi magyarországi közoktatási illetve felsőoktatási intézményre vonatkoznak, ha azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival.

A református közoktatási rendszer működésének legfőbb belső szabályozó tényezője a Magyarországi Református Egyház Zsinata által kodifikált **Református közoktatási törvény** (az 1998/I. törvénnyel módosított 1995/I. törvény), s az e törvényhez készült végrehajtási utasítás. A Református közoktatási törvénnyel összhangban kell állnia a Magyarországi Református Egyházon belül működő egyházi jogi személyek által megalkotott és magalkotandó valamennyi jogszabálynak, határozatnak és intézkedésnek[1].

2. A református közoktatás szervezeti rendje

2.1. A MRE Zsinata

A **Zsinat** szabályozza és felügyeli a MRE valamennyi közoktatási intézményének szellemi és anyagi ügyeit, összehangolt működését, s hagyja jóvá a MRE közép- és hosszútávú nevelési-oktatási koncepcióját[2]. A Zsinat e tevékenységét az Iskolaügyi Szakbizottság és a Zsinati Iskolaügyi Osztály segítségével végzi. Az **Iskolaügyi Szakbizottság** a Zsinat döntéselőkészítő, javaslattevő szerve[3]. A **Zsinati Iskolaügyi Osztály** feladata a döntések, intézkedések végrehajtása, az adatbázis felelős kezelése, valamint a kapcsolattartás a református egyházon belüli, valamint más egyházi és az állami tanügyigazgatási szervekkel[4].

A Zsinati Iskolaügyi Osztály egyik legfontosabb feladata a közoktatási kiegészítő támogatás felelős kezelése. A támogatást az egyház kapja a mindenkori költségvetési törvényben meghatározottak szerint (1999-től a Belügyminisztériumtól). A közoktatási kiegészítő támogatás felosztásáról a Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 23. §-hoz készült szabályozás, a végrehajtási utasítás 8. §-a rendelkezik. A Zsinati Tanács évente határoz a belső normatíva összegéről, ugyanis az egyháznak lehetősége van a belső differenciálásra. [2000-ben pl. megvonta az állam a kollégiumi ellátás, az alapfokú művészetoktatás és a szakmai gyakorlati képzés kiegészítő támogatását, a Zsinati Tanács azonban úgy határozott, hogy az alapfokú művészetok-

[1] Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 1. § (3)
[2] Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 12. § (1)
[3] Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 13. § (1)
[4] Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 14. §

Melléklet I

A vallástanári szak képzési követelményrendszere

A Magyarországi Református Egyház Zsinata az alábbiakban állapítja meg a vallástanári szak képesítési követelményrendszerét:

1. A képzési cél

A vallástanári szakon folyó oktatás célja olyan református vallástanárok képzése, akik megfelelő szaktudományos, pedagógiai és pszichológiai ismeretekkel, valamint gyakorlati felkészültséggel rendelkeznek ahhoz, hogy mind iskolai, mind pedig gyülekezeti keretben, az 5-12. évfolyamok tanulói között keresztyén nevelő és vallásoktató munkát végezzenek.

2. A kiadott oklevél szintje: egyetemi.

3. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

- református vallástanár
- református lelkész-vallástanár
- református teológus-vallástanár

4. A képzés idő

Nappali tagozaton alapképzésben: 10 szemeszter.

Levelező tagozaton kiegészítő alapképzésben vagy másoddiplomás képzésben: 4-6 szemeszter

5. A képzés főbb tanulmányi területei

Az *elméleti oktatás* célja az, hogy a vallástanár képes legyen a Szentírás önálló tanulmányozására, rendelkezzen a szakterületén folytatandó kutatómunkához szükséges történeti és rendszeres teológiai, valamint pedagógiai és pszichológiai ismeretanyaggal.

A *gyakorlati képzés* olyan képességek megszerzésére irányul, amelyek révén a vallástanár felelősségteljes, szakszerű és hatékony nevelőmunka végzésére és bibliaismereti, hitvallásismereti, etikai, valamint egyháztörténeti tananyag didaktikailag megalapozott és módszertanilag kimunkált oktatására válik alkalmassá.

A vallástanárnak rendelkeznie kell továbbá megfelelő *egyház- és társadalomismeret*tel ahhoz, hogy oktató-nevelő munkája nyomán a fiatalok református hitünkhöz, egyházunkhoz hű és az egész társadalom életére nézve felelősséget vállaló és közösségileg aktív felnőtté váljanak.

6. A felvétel követelményei

6.1. Nappali alapképzés:

Nappali képzésre jelentkezhetnek 18-35 év közötti érettségizett, református férfiak és nők, akik legalább két évvel a jelentkezés előtt konfirmáltak. A teológia-szakosok kivételével a hallgatónak a vallástanári szak mellé egy tanárképzési szakpárt kell választania. Amennyiben a szak teológia ill. teológia-lelkész szakhoz kapcsolódik, a képzést folytató hittudományi karnak kell gondoskodnia arról, hogy az általános tanárképzés tantárgycsoportját a hallgatók valamely egyetem bölcsészettudományi karán abszolválhassák.

6.2. Kiegészítő alapképzés: főiskolai szintű református hittanoktatói oklevél.

6.3. Másoddiplomás képzés: főiskolai vagy egyetemi szintű református lelkészi vagy református teológus oklevél.

A jelentkezési lap mellékleteként benyújtandó: születési anyakönyvi kivonat, érettségi bizonyítvány, ill. korábbi oklevél, részletes, kézzel írt önéletrajz, konfirmációi igazolás, hatósági erkölcsi bizonyítvány, lelkipásztori és/vagy vallástanári vélemény.

Felvételi vizsga:

A jelentkezők írásbeli és szóbeli felvételi vizsgát tesznek magyar nyelv és irodalomból, magyar és egyetemes történelemből és egyháztörténetből, hitvallásismeretből / egyházismeretből, bibliaismeretből. A szóbeli vizsga része a spirituális beszélgetés és az ének-meghallgatás. Középiskolai végzős eredmények beszámíthatók a felvételi tárgyakból az intézmény felvételi szabályzata szerint.

7. Szakindítás feltételei

A szakindítás személyi feltételeit a MAB feltételrendszerének megfelelően minősített oktató, szakfelelősként garantálja. A képzés tárgyi feltételeit az indító intézmény a MAB feltételrendszerének megfelelően garantálja.

8. Megszerzendő kreditek száma

Nappali alapképzésben: 300

Levelező: min. 120, a korábban szerzett kreditek beszámításáról az intézmény dönt.

9. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt - részben egymásra épülő, részben egymástól független - aláírások, gyakorlati

jegyek megszerzéséből, kollokviumok, szigorlatok letételéből, nyelvvizsga megszerzéséből, szakmai gyakorlatok elvégzéséből, vizsgatanításból, szakdolgozat elkészítéséből, valamint záróvizsga letételéből tevődik össze.

9.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

I. év végén: bibliaismeret, hitvallásismeret, ekkleziasztika/egyházismeret.

III. év végéig: házi írásbeli dolgozat írásmagyarázatból, ó- és újszövetségi bevezetéstan, komplex pedagógiai és pszichológiai szigorlat.

V. év végéig: egyháztörténet, dogmatika, etika, bibliai teológia.

9.2. A szakdolgozat

A képzés részét képezi a szak tárgyköréhez tartozó szakdolgozat elkészítése.

A szakdolgozatot témavezető tanár és opponens szakember értékeli.

9.3. A záróvizsga

9.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- az előírt tanulmányi kötelezettségek teljesítése, az abszolutórium megszerzése,
- a gyakorlatok minősített dokumentumainak benyújtása,
- a gyakorlati tanítás vizsgatanítással történt lezárása,
- a szakdolgozat elkészítése, benyújtása és elfogadása, valamint
- egy idegen nyelvből A vagy B vagy C típusú, középfokú állami vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga letétele.

9.3.2. A záróvizsga részei

A vizsgabizottság előtt

- a szakdolgozat megvédése, valamint
- komplex szóbeli vizsga (vallás-pedagógia, katechetika, szakdidaktika).

9.3.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye az alábbi négy érdemjegy alapján számított átlag ötfokozatú jeggyel kifejezve:

- a teológiai szaktárgyi szigorlatok és a pedagógia-pszichológia szigorlat átlaga,
- a vizsgatanítással zárult iskolai gyakorlat érdemjegye,
- a szakdolgozat és megvédésének átlaga,
- a komplex vizsga érdemjegyeinek átlagértéke.

10. Függelék

A vallástanári szak óra- és vizsgaterve

Az intézmények a félévek között tantárgyi átcsoportosítást hajthatnak végre!

I. félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Bibliaismeret	K	3-0		
Hitvallásismeret	K	2-0		
Teol. enciklopédia	K	1-0		
Ekkléziasztika/Egyházszervezet	K	1-0		
Filozófia I.	K	2-0		Hallgatható a BTK-n is
Egyházi ének	GY	0-1		
			72-48	

II. félév

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Bibliaismeret	SZ	3-0		
Hitvallásismeret	SZ	2-0		
Ekkleziasztika/Egyházszervezet	SZ	1-0		
Filozófia II.	K	2-0		Hallgatható a BTK-n is
Egyházi ének	GY	0-1		
			60-48	

Melléklet III

III. félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Ószöv. Bevezetés	K	2-0		
Dogm. Prolegomena	GY	0-1		
Szimbolika	GY	0-1		
Egy.egyháztörténet	K	2-0		
Ált. Vallástörténet	K	2-0		
Egyházi ének	GY	0-1		
Szeminárium	GY	0-2		
			72-60	

b) Pedagógiai és pszichológiai tantárgycsoport (BTK-n hallgatható, lásd általános tanárképzési program)

IV. félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Ószöv. bevezetés	SZ	2-0		
Dogmatörténet	GY	0-2		
Szimbolika	GY	0-1		
Egy.egyháztörténet	K	2-0		
Ált. vallástörténet	K	2-0		
Egyházi ének	GY	0-1		
Szeminárium	GY	0-2		
			72-72	

b) Pedagógiai és pszichológiai tantárgycsoport (BTK-n hallgatható, lásd általános tanárképzési program)

V. félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Ószöv. írásmagy.	K	2-0		
Újszöv. bevezetés	K	2-0		
Dogmatika	K	2-0		
Bibl. kortört.	GY	0-2		
Egy.egyháztörténet	K	2-0		
Magy. egyh. tört.	K	2-0		
Egyházi ének	GY	0-1		
Egyházszociológia	K	2-0		
			144-36	

b) Pedagógiai és pszichológiai tanszékcsoport (BTK-n hallgatható, lásd általános tanárképzési program)

VI. félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Újszöv. bevezetés	SZ	2-0		
Újszöv. írásmagy.	K	2-0		
Dogmatika	K	2-0		
Egy.egyháztörténet	K	2-0		
Magyar egyh.tört.	K	2-0		
Bibliai kortört.	GY	0-2		
Egyházi ének	GY	0-1		
Egyh. szociológia	K	2-0		
			144-36	

b) Pedagógiai és pszichológiai tanszékcsoport (BTK-n hallgatható, lásd általános tanárképzési program)

	Tantárgy	Ellen-orzési forma	Heti óraszám Elm./gyak		Kötele-zo	Összesen
	Filozófiatörténet *	K	2-0			
	Filozófiatorténet *	K	2-0		4-0	60-**60**
	A pedagógia logikai alapjai	GY	0-2			
	Etika	K	1-0			
	Esztétika **	K	1-0			
	Tudománytörténet **	GY	0-2			
	Tanári beszéd *	GY	0-2		1-4	75-**120**
	Bevezetés a pedagógiába	K	1-0			
	Neveléstörténet	K	2-0			
	Neveléstan	K	2-0			
	Neveléstani gyakorlat	A	0-1			
	Didaktika I.	K	2-1			
	Didaktika II.	A/SZ	1-1			
	Nevelésszociológia	K	2-0			
	Isklaszervezettan	K	1-0			
	Iskolaegészségtan	A	1-0			
	Emberi kapcsolatok **	A	0-1			
	Pszichológia I. (Általános)	K	2-0			
	Pszichológia II. (Fejl.psz.)	K	2-0			
	Pszichológia III.(Nev.psz.)	SZ	2-1			
	Pszichológia IV.(Szoc.psz.)	K	1-0			
	Pályapedagógia	A	1-0		20-4	360-**375**
	Informatikai ism. *	GY	0-2		0-2	30-**30**
	Szakmódszertan I.	K	2-2			
	Szakmódszertan II.	GY	2-2			
	Szakmódszertan III. ***	K	2-2			
	Szakmódszertan IV.	GY	3-3		7-7	210-**210**
	Összefüggő tanítási gyak.	GY	0-3 (30+15)			
	Külső, egyéni ped. gyak.	A	0-4 (60)		0-10	150-**150**
	Diplomaterv-készítés	A	0-1		15	
A kötelező minimális összóraszám: 885 óra		**Gyakorlat 60%**				

* A bölcsész alapképzésben is szereplo tantárgy

** Választható, nem kötelezo tárgy

*** Kétszakos képzésben

VII.félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Ószöv. írásmagy.	K	2-0		
Újszöv. írásmagy.	K	2-0		
Bibl. teológia	K	2-0		
Etika	K	2-0		
Egy. egyh.tört.	K	2-0		
Vallásfilozófia	K	2-0		
Egyházi ének	GY	0-1		
Magy. egyh. tört.	K	2-0		
			168-12	

b) Pedagógiai és pszichológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Valláspedagógia I. (Katechetika)	K	2-0		
Szakmódszertan	K/GY	2-2		
Valláspszichológia	K	2-0		
			72-24	

VIII. félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Ószöv. írásmagy.	GY	0-2		
Újszöv. írásmagy.	GY	0-2		
Bibl. teológia	K	2-0		
Etika	K	2-0		
Egy. egyháztört.	SZ	2-0		
Vallásfilozófia	K	2-0		
Egyházi ének	GY	0-1		
Magy. egyh.tört.	SZ	2-0		
			120-60	

b) Pedagógiai és pszichológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Valláspedagógia II.	K	2-0		
Szakmódszertan	K/GY	2-2		
			48-24	

IX. félév

a) Teológiai tantárgycsoport

Tantárgy	Ellenőrzési forma	Heti óraszám elm/gyak	Összesen Elm/gyak	Megjegyzés
Bibl. teológia	K	2-0		
Egyházi ének	GY	0-1		
			24-12	

b) Pedagógiai és pszichológiai tantárgycsoport

Gyakorlóiskolai tanítási gyakorlat 90 óra (szakpár esetén 45 óra), beleértve 15 óra gyakorlótanítást (hittan- ill. vallásóra 10 éves kor feletti tanulóknak), ami vizsgatanítással zárul.

Összefüggő külső (nem gyakorlóiskolai) gyakorlat 60 óra. Elvégezhető a VIII. szemesztert követő nyári szünetben ifjúsági tábor munkatársaként.

X. félév

Ugyanaz, mint a IX. félév.

A hittanoktató szak képzési követelményrendszere

A Magyarországi Református Egyház Zsinata az alábbiakban állapítja meg a hittanoktató szak képesítési követelményrendszerét:

1. A képzési cél

A hittanoktató szakon folyó oktatás célja olyan református hittanoktatók képzése, akik megfelelő szaktudományos, pedagógiai és pszichológiai ismeretekkel, valamint gyakorlati felkészültséggel rendelkeznek ahhoz, hogy mind óvodai, iskolai, mind pedig gyülekezeti keretben, a 8.. évfolyammal bezárólag keresztyén nevelő és vallásoktató munkát végezzenek.

2. A kiadott oklevél szintje: főiskolai

3. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

"Református hittanoktató"

4. A képzés idő

Nappali és levelező tagozaton alapképzésben: 8 szemeszter.

Levelező, másoddiplomás képzésben: református lelkipásztori és református teológus oklevéllel rendelkezők esetében 4 szemeszter, másoddiplomások esetében 6 szemeszter

5. A képzés főbb tanulmányi területei

Az *elméleti oktatás* célja az, hogy a hittanoktató képes legyen a Szentírás önálló tanulmányozására, rendelkezzék a szakterületén folytatandó kutatómunkához szükséges történeti és rendszeres teológiai, valamint pedagógiai és pszichológiai ismeretanyaggal.

A *gyakorlati képzés* olyan képességek megszerzésére irányul, amelyek révén a v hittanoktató felelősségteljes, szakszerű és hatékony nevelőmunka végzésére és bibliaismereti, hitvallás ismereti, etikai, valamint egyháztörténeti tananyag didaktikailag megalapozott és módszertanilag kimunkált oktatására válik alkalmassá.

A hittanoktatónak rendelkeznie kell továbbá megfelelő *egyház- és társadalomismerettel* ahhoz, hogy oktató-nevelő munkája nyomán a gyermekek református hitünkhöz, egyházunkhoz hű és az egész társadalom életére nézve felelősséget vállaló és közösségileg aktív felnőtté váljanak.

6. A felvétel követelményei

6.1. Nappali és levelező alapképzés: érettségi, konfirmáció, lelkészi ajánlás. További feltételeket szabhatnak az egyes intézmények.

6.2. Másoddiplomás levelező képzés: főiskolai vagy egyetemi szintű oklevél.

A jelentkezési lap mellékleteként benyújtandó: születési anyakönyvi kivonat, érettségi bizonyítvány, ill. korábbi oklevél, részletes, kézzel írt önéletrajz, konfirmációi igazolás, hatósági erkölcsi bizonyítvány, lelkipásztori és/vagy vallástanári vélemény.

Felvételi vizsga: A felvételi vizsgát az intézmény szabályozza.

7. Szakindítás feltételei

A szakindítás személyi feltételeit a MAB feltételrendszerének megfelelően minősített oktató, szakfelelősként garantálja. A képzés tárgyi feltételeit az indító intézmény a MAB feltételrendszerének megfelelően garantálja.

8. Megszerzendő kreditek száma

Nappali és levelező tagozat, alapképzésben: 180

Másoddiplomás, levelező: min. 90, a korábban szerzett kreditek beszámításáról az intézmény dönt.

9. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt - részben

egymásra épülő, részben egymástól független - aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, kollokviumok, szigorlatok letételéből, nyelvvizsga megszerzéséből, szakmai gyakorlatok elvégzéséből, vizsgatanításból, szakdolgozat elkészítéséből, valamint záróvizsga letételéből tevődik össze.

9.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

bibliaismeret, hitvallásismeret és dogmatika, etika, egyháztörténet

Pedagógia-pszichológiai szigorlat (kétszakos képzés vagy másoddiplomás képzés esetén beszámítható)

9.2. A szakdolgozat

A képzés részét képezi a szak tárgyköréhez tartozó szakdolgozat elkészítése.

A szakdolgozatot témavezető tanár és opponens szakember értékeli.

9.3. A záróvizsga

9.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- az előírt tanulmányi kötelezettségek teljesítése, az abszolutórium megszerzése,
- a gyakorlatok minősített dokumentumainak benyújtása,
- a gyakorlati tanítás vizsgatanítással történt lezárása,
- a szakdolgozat elkészítése, benyújtása és elfogadása, valamint
- egy idegen nyelvből A vagy B vagy C típusú, alapfokú állami vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga letétele.

9.3.2. A záróvizsga részei

A vizsgabizottság előtt

- a szakdolgozat megvédése, valamint
- komplex szóbeli vizsga (ének, katechetika, szakdidaktika)

9.3.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye az alábbi négy érdemjegy alapján számított átlag ötfokozatú jeggyel kifejezve:

- a teológiai szaktárgyi szigorlatok és a pedagógia-pszichológia szigorlat átlaga,
- a vizsgatanítással zárult iskolai gyakorlat érdemjegye,
- a szakdolgozat és megvédésének átlaga,
- a komplex vizsga érdemjegyeinek átlagértéke.

10. Függelék

A hittanoktatói szak óra- és vizsgaterve

Az intézmények a félévek között tantárgyi átcsoportosítást hajthatnak végre!

KÖTELEZŐ ELMÉLETI MODULOK

I. Általános értelmiségképző modulok

A hittanoktató képzés (8 félév) óraterve

Tantárgyak	I. félév 15 hét	II. félév 15 hét	III. Félév 15 hét	IV. félév 15 hét	V. félév 15 hét	VI. félév 15 hét	VII. félév 15 hét	VIII. félév 15 hét	Előfeltételek, a szükséges tárgyak teljesítése	Hetente	Össz/ félév	Megjegyzés
Társadalomtudományok												
Filozófia I.	2/0 K									2	30	
Filozófia II.		2/0 SZ								2	30	
Pszichológia I.	2/0 K									2	30	
Pszichológia II.		1/0 K								1	15	
Pszichológia III.			2/0 SZ							2	30	
Pedagógia I.				2/0 K						2	30	
Pedagógia II.					2/0 K					2	30	
Pedagógia III.						2/0 K				2	30	
Pedagógia IV.							2/0 SZ			2	30	
Kredites óraszám	**4**	**3**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**-**		**17**	**255**	
Kredit nélküli óraszám	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
Összes óraszám	**4**	**3**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**-**		**17**	**255**	
Filozófia szigorlat		**3**										
Pszichológia szigorlat			**3**									
Pedagógia szigorlat							**3**					

II. Hittanoktatói szakmai modulok

A hittanoktató képzés (8 félév) órarterve												
Tantárgyak	I. félév 15 hét	II. félév 15 hét	III. félév 15 hét	IV. félév 15 hét	V. félév 15 hét	VI. félév 15 hét	VII. félév 15 hét	VIII. félév 15 hét	Előfeltételek, a szükséges tárgyak teljesítése	Hetente	Össz/ félév	Megjegyzés
Hittudományok												
Ósz.-i kort. és bev. tan I.	2/0 K									2	30	
Ósz.-i kort. és bev. tan II.		2/0 K								2	30	
Ósz.-i kort. és bev. tan III.			2/0 K							2	30	
Ósz.-i kort. és bev. tan IV.				2/0 SZ						2	30	
Újsz.-i kortörténet I.		2/0 K								2	30	
Újsz.-i kortörténet II.			2/0 K							2	30	
Újsz.-i bevezetéstan I.				2/0 K						2	30	
Újsz.-i bevezetéstan II.					2/0 SZ					2	30	
Ósz. Bibl.theo.és exeg. I.					2/0 GY.j.					2	30	
Ósz. Bibl.theo.és exeg. II						2/0 K				2	30	
Újsz.Bibl.theo.és exeg. I.						2/0 Gy.J.				2	30	
Újsz.Bibl.theo.és exeg. I.							2/0 K			2	30	
Hitvallásismeret	2/0 K									2	30	
Kredites óraszám	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**2**	**-**		**26**	**390**	
Kredit nélküli óraszám	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
Összes óraszám	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**2**	**-**		**26**	**390**	
Ósz. k. és bev.t. szigorlat				**3**								
Újsz.-i bevezet. szigorlat					**3**							

A hittanoktató képzés (8 félév) órarterve												
Tantárgyak	I. félév 15 hét	II. félév 15 hét	III. félév 15 hét	IV. Félév 15 hét	V. félév 15 hét	VI. félév 15 hét	VII. félév 15 hét	VIII. félév 15 hét	Előfeltételek, a szükséges tárgyak teljesítése	Hetente	Össz/ félév	Megjegyzés
Hittudományok												
Dogmatika I.		2/0 K								2	30	
Dogmatika II.			2/0 K							2	30	
Dogmatika III.				2/0 SZ						2	30	
Etika I.						2/0 K				2	30	
Etika II.							2/0 SZ			2	30	
Egyetemes egyháztört. I.	2/0 K									2	30	
Egyetemes egyháztört. II.		2/0 K								2	30	
Egyetemes egyháztört. III.			2/0 SZ							2	30	
Magyar egyháztörténet I.				2/0 K						2	30	
Magyar egyháztörténet II.					2/0 K					2	30	

Magyar egyháztörténet III.						2/0 SZ				2	30	
Egyházismeret I.	2/0 K									2	30	
Egyházismeret II.		2/0 K								2	30	
Felekezetismeret I.				2/0 K						2	30	
Felekezetismeret II.					2/0 SZ					2	30	
Kredites óraszám	**4**	**6**	**4**	**6**	**4**	**4**	**2**	**-**		**30**	**450**	
Kredit nélküli óraszám	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
Összes óraszám	**4**	**6**	**4**	**6**	**4**	**4**	**2**	**-**		**30**	**450**	
Dogmatika szigorlat				**3**								
Etika szigorlat							**3**					
E. egyháztört. szigorlat			**3**									
M. egyháztört. szigorlat						**3**						
Felekezetismeret szigorl.					**3**							

A hittanoktató képzés (8 félév) óraterve												
Tantárgyak	I. félév 15 hét	II. félév 15 hét	III. félév 15 hét	IV. félév 15 hét	V. félév 15 hét	VI. félév 15 hét	VII. félév 15 hét	VIII. félév 15 hét	Előfeltételek, a szükséges tárgyak teljesítése	Hetente	Össz/ félév	Megjegyzés
Hittudományok												
Katechetika I.	2/0 K									**2**	30	
Katechetika II.		2/0 K								**2**	30	
Katechetika III.			2/0 K							**2**	30	
Katechetika IV.				2/0 K						**2**	30	
Katechetika V.					2/0 K					**2**	30	
Katechetika VI.						1/0 Ai.				1	15	
Katechetika VII.							1/0 Ai.			1	15	
Egyházi ének I.	2/0 K									**2**	30	
Egyházi ének II.		1/0 K								**1**	15	
Egyházi ének III.			1/0 K							**1**	15	
Egyházi ének IV.				2/0 K						**2**	30	
Egyházi ének V.					2/0 K					**2**	30	
Egyházi ének VI.						2/0 K				**2**	30	
Egyházi ének VII.							2/0 K			**2**	30	
Kredites óraszám	**4**	**3**	**3**	**4**	**4**	**2**	**2**	**-**		**22**	**330**	
Kredit nélküli óraszám	-	-	-	-	-	1	1	-		2	30	
Összes óraszám	**4**	**3**	**3**	**4**	**4**	**3**	**3**	**-**		**24**	**360**	
Hittanoktatói záróvizsga								**3**				

SZAKDOLGOZAT

A hittanoktató képzés (8 félév) óraterve												
Tantárgyak	I. félév 15 hét	II. félév 15 hét	III. félév 15 hét	IV. félév 15 hét	V. félév 15 hét	VI. félév 15 hét	VII. félév 15 hét	VIII. félév 15 hét	Előfeltételek, a szükséges tárgyak teljesítése	Hetente	Össz/ Félév	Megjegyzés
Szakdolgozat												
Szakdolgozati konzult.							2/0 AI.			2	30	
Kredites óraszám	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
Kredit nélküli óraszám	-	-	-	-	-	-	2	-		2	30	
Összes óraszám	-	-	-	-	-	-	**2**	-		**2**	**30**	
Szakdolgozat										-	-	

Melléklet X

GYAKORLATI KÉPZÉS

A hittanoktató képzés (8 félév) óraterve

Tantárgyak	I. félév 15 hét	II. félév 15 hét	III. félév 15 hét	IV. félév 15 hét	V. félév 15 hét	VI. félév 15 hét	VII. félév 15 hét	VIII. félév 15 hét	Előfeltételek, a szükséges tárgyak teljesítése	Hetente	Össz/ Félév	Megjegyzés
Hittanoktatói Gyakorlati képzés												
Hittanoktatói komplex gyakorlat								H.K. Gy				
Hittanoktatói zárótanítás												
Kredites óraszám	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
Kredit nélküli óraszám	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
Összes óraszám	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	

A főiskolai szintű kántor szak képesítési követelményrendszere

A Magyarországi Református Egyház Zsinata az alábbiakban állapítja meg a kántor szak képesítési követelményrendszerét:

1. A képzés célja:

A szakon végzett hallgatók képesítést kapnak református kántori szolgálatra, a tanítói oklevéllel is rendelkezők az általános iskola 1-6. osztályában történő ének-zene oktatásra, ugyanis a kántor szak tantárgyai magukba foglalják az „ének-zene" műveltségi terület óráit, melyek elválaszthatatlanul egybe épülnek.

A cél felkészíteni a hallgatókat a kántor–tanítói tevékenység sokoldalú képzettséget kívánó, az iskolán túl a gyülekezetben is helytálló, és a református egyházzenéért felelős szolgálatra. Személyükben megoldódik az általános önkormányzati és református iskolák, valamint a kis létszámú gyülekezetek zenei vezetésének kérdése.

2. A végzettség szintje: főiskolai

3. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése:

"Általános iskolai tanító és kántor"

4. A képzés időtartama:

Nappali tagozaton alapképzésben: 8 félév.

5. 1. A képzés tanulmányi területei, szaktárgyai:

Ószövetségi kortörténet és bevezetéstan, Újszövetségi kortörténet és bevezetéstan, Egyháztörténet, Hitvallásismeret, Egyházismeret és liturgika;

Szolfézs, Zeneelmélet, Énekzene tantárgypedagógia, Karvezetés, Hangképzés, Zenetörténet-zeneirodalom, Énekkar;

Egyházi ének és hymnológia, Orgonaismeret, Orgona, Gregoriángraduál alapismeret;

5. 2. A képzés feladata:

- a gyülekezeti énekkincs tanításához szükséges ismeretek elsajátítása;
- a gyülekezeti énekvezetéséhez szükséges biztos technika elsajátítása orgonán;
- a kórusvezetéshez szükséges karvezetési technika elsajátítása,
- a gyülekezeti énekkarok repertoárjának kialakításához szükséges ismeretek szerzése;
- megfelelő énekhang fejlesztése;
- az általános iskola 1-6. osztályában történő ének-zene órák ellátásához szükséges ismeretek szerzése;
- kottaolvasási készség fejlesztése;
- a protestáns zeneirodalom megismerése;
- református identitás erősítése;
- alapvető ismeretek elsajátítása az orgona szerkezetéről és történetéről;

6. A felvétel követelményei:

Speciális ének-zenei alkalmassági vizsga, bibliaismereti teszt és egyházi elbeszélgetés.

A kántor szakos jelölteknek spe-

ciális ének-zene alkalmassági vizsgát kell tenniük, amely a tanítói ének-zenei alkalmassági vizsgán kívül a következőkből áll:

- egyházi ének: a református énekeskönyv legalább 20 szabadon választott énekének első versszaka kotta nélkül;
- szolfézs: a zeneiskola 4. osztályának megfelelő előképzettség;
- hangszerjáték: egy-egy mű előadása az intézmény által megszabott különböző zenei korszakok irodalmából zongorán vagy orgonán.

7. 1. A szakindítás személyi feltételei:

Az oktatott tantárgyaknak megfelelően egyetemi szintű zeneakadémiai ill. teológiai végzettségű szakemberek részvétele az oktatásban. A minőségbiztosítást a minősített oktatók jelenléte garantálja.

7. 2. A szakindítás tárgyi feltételei:

- A létszámnak megfelelő számú gyakorló terem biztosítása;
- A kottatár, hangtár, a zenei könyvtár biztosítása;
- A megfelelő minőségű és számú hangszerállomány biztosítása;
- Egy nagyobb zeneterem a kóruspróbák számára;
- Állandó kapcsolat kiépítése a gyülekezetekkel templomi orgonák használata révén.

8. Megszerezhető kreditek száma: 180

9. A kántor szak ismereteinek ellenőrzési rendszere:

9. 1. Szigorlat:

- Ének-zene műveltségterület összevont szolfézs-zeneelmélet szigorlata

9. 2. Szakdolgozat:

- Szabadon választott témában benyújtott dolgozat elkészítése és megvédése

9. 3. Záróvizsga:

- Vizsgahangverseny – orgonajáték és kórusvezetés
- Korálkönyvismeret

9. 4. Gyakorlati kántorvizsga:

- Kántorizálás liturgikus keretben, vasárnap délelőtti istentisztelet teljes zenei szolgálatának ellátása

9. 5. Az oklevél minősítése:

Az alábbi részterületek átlaga:

- szigorlatok átlageredménye
- szakdolgozat és védésének érdemjegye
- gyakorlati kántorvizsga érdemjegye
- záróvizsga részterületeinek átlageredménye

10. Függelék

KÁNTOR SZAK – ÉNEK-ZENE MŰVELTSÉGI TERÜLET ZENEI TÁRGYAI[10]

Egyházi ének – Hymnológia	0/1 k.	0/1 k.	0/1 k.	0/2 k.	0/2 k.	0/2 k.	0/2 k.				165 óra
Hangszer alapi.	0/1	0/1	0/1							45 óra	
Hangszer (orgona)	+0/1 k.	+0/1 k.	+0/1 k.	0/2 k.	0/2 k.	0/2 k.	0/2 k.	0/2 ai.			195 óra
Orgonaismeret	0/1 k.	0/1 gyj.									30 óra
Szolfézs	0/2 gyj.	0/2 k.	0/1 gyj.	0/1 k.	- ai.	- szig.				90 óra	
Ének-zene tantárgyped.			0/2 gyj.	0/2 gyj.	2/0 k.					90 óra	
Zeneelmélet			0/2 gyj.	0/2 gyj.	0/2 k.	0/2gyj.+ szig.				120 óra	
Karvezetés				0/2 gyj.	0/2 gyj.	0/2 gyj.	0/2 gyj.			90 óra	30 óra
Hangképzés	0/1 gyj.									15 óra	15 óra
Gregorián-graduál alapi.						1/0 gyj.	1/0 gyj.				30 óra
Zeneirodalom					2/0 k.	2/0 k.	2/0 k.			60 óra	30 óra
Összesen heti:	7 óra	6 óra	8 óra	11 óra	12 óra	11 óra	9 óra	2 óra		510 óra	495 ó.

[10] A szürkével jelzettek tartoznak szorosan az ének-zene műveltségi területhez

BIBLIAI TÁRGYAK

Ószöv.-i kortört. és bev. Tan	2/0 gyj.	2/0 k.	2/0 gyj.	2/0 k.					120 óra		
Újszöv.-i kortört. és bev.	2/0 k.	2/0 gyj.	2/0 k.						90 óra		
Egyháztörténet				2/0 gyj.	2/0 k.				60 óra		
Hitvallásismeret			1/0 k.						15 óra		
Egyházism. és liturgika	1/0 gyj	1/0 k.									30 óra
Összesen									285 óra		

GYAKORLATOK

Ének-zene tanítás 5-6. o.					10 óra gyj.	45 óra gyj.	45 óra gyj.			100 óra	
Kántorizálás			10 óra gyj.	10 óra gyj.	10 óra gyj.	10 óra gyj.	10 óra gyj.				20 óra
Összesen			10 óra	10 óra	20 óra	55 óra	55 óra			130 óra	20 óra
A hetedik félév novemberében külső kántori gyakorlat										80 óra	

A kántor szak szakmai gyakorlatai:

- Tanítási napokon reggeli áhítat keretében. (Félévente 5 alkalom). A gyakorlatot megelőzi szaktanári előkésztés majd szóbeli értékelés követi.
- Vasárnaponként a főiskola kollégiumában tartandó istentiszteleten, a hazautazó hallgatók saját gyülekezetükben.
- Heti 5 óra rögzített időpontban történő gyakorló óra, mely nem kontakt óra, de tanári ellenőrzés mellett folyik. A gyakorlat értékelése szóban történik.
- Félévenként legalább egy diákhangversenyen való hangszerjáték, melyet több hetes helyszíni gyakorlat előz meg.
- Esetenként a tanárokkal együtt egyházzenei kurzusokon való részvétel.
- Kéthetes külső szakmai gyakorlat.

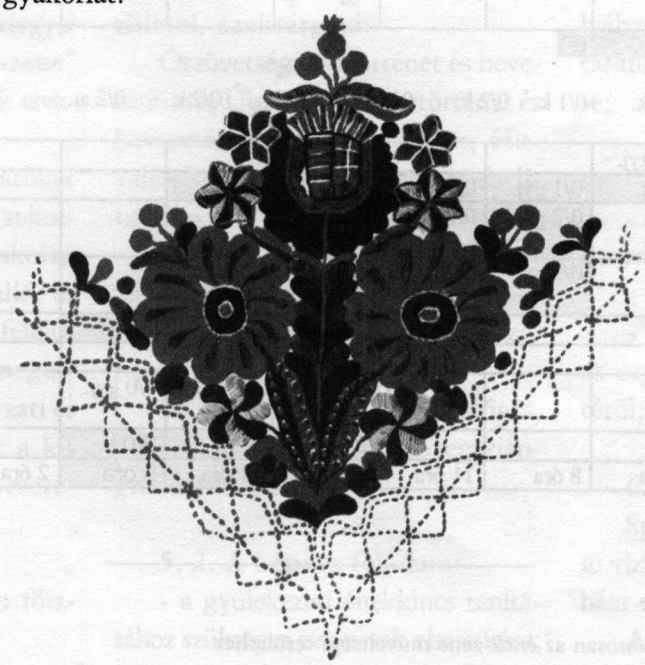

tatást ugyanolyan támogatásban részesíti, mint a közismereti oktatást. Igaz, hogy ehhez az anyagi feltételeket a Zsinati Iskolaügyi Osztály más forrásból (külön OM támogatás és a Belügyminisztériummal történő 1999. évi elszámolás) fedezte.] A Zsinati Iskolaügyi Osztály a közoktatási kiegészítő támogatást 72 órán belül továbbítja a fenntartóknak, illetve a fenntartók által meghatározott intézményi számlákra. 1999. november 26-án hozta meg a MRE Zsinata azt – az intézmények és az intézményfenntartók által óhajtott – döntését, hogy a közoktatási kiegészítő támogatás közvetlenül a fenntartókhoz jusson el, ne az egyházkerületi iskolaügyi szervezetekhez. A Zsinat határozata időszerű volt, mivel az 1999. évtől a támogatás igénylését és felhasználását hites könyvvizsgálatnak kell alávetni. A felelősség az országos egyházé és nem az egyházkerületeké. A könyvvizsgálat azt mutatta ki, hogy sok volt a pénzügyi szabálytalanság a pénzügyi műveletek lebonyolításánál. A Zsinat ezt a helyzetet számolta fel a 2000. január 1-jével hatályba lépett határozatával.

2002. január 1-jétől a közoktatási kiegészítő támogatást – állami jogszabályok és a MRE 2002. évi költségvetésének irányelvei (V.2.1. pont) alapján – kizárólag az intézményfenntartók számlájára lehet csak utalni. Erre különösen az állami alapnormatívák kezelésének a változása, a 2001. április 1-jével létrejövő területi államháztartási hivatalokról szóló rendeletek ösztönözték az egyházat. A Belügyminisztérium a Pénzügyminisztérium 2001. április 10-én a következő változásokról értesítette a református közoktatási intézmények fenntartóit: A humánszolgáltatásokat nyújtó nem állami intézmények fenntartóit megillető állami hozzájárulás rendje megváltozott. Az adatszolgáltatási, folyósítási és ellenőrzési feladatok ellátása a közigazgatási hivataloktól a területi államháztartási hivatalokhoz (TÁH) került 2001. április 1-jével a költségvetési törvény (2000/CXXXII. tv.) alapján. A törvényességi felügyelet továbbra is a jegyzők ill. főjegyzők feladata, a normatív állami hozzájárulás előirányzata pedig továbbra is a Belügyminisztérium költségvetésében jelenik meg. A jogszabálymódosítások során célul tűzték ki a fenntartói felelősség hangsúlyosabbá tételét: a normatív támogatás a fenntartót illeti meg, tehát a hozzájárulás iránti igényt a fenntartó nyújthatja be, a folyósítás az ő számlájára (!) történik, az elszámolás felelőssége is az övé. A 2001 májusi hozzájárulás összegét már a fenntartó számlájára utalták. Amennyiben létezett ettől eltérő gyakorlat a közigazgatási hivatal és a fenntartó közötti megállapodás alapján, ezen megállapodások csak 2001. december 31-ig maradhatnak érvényben.

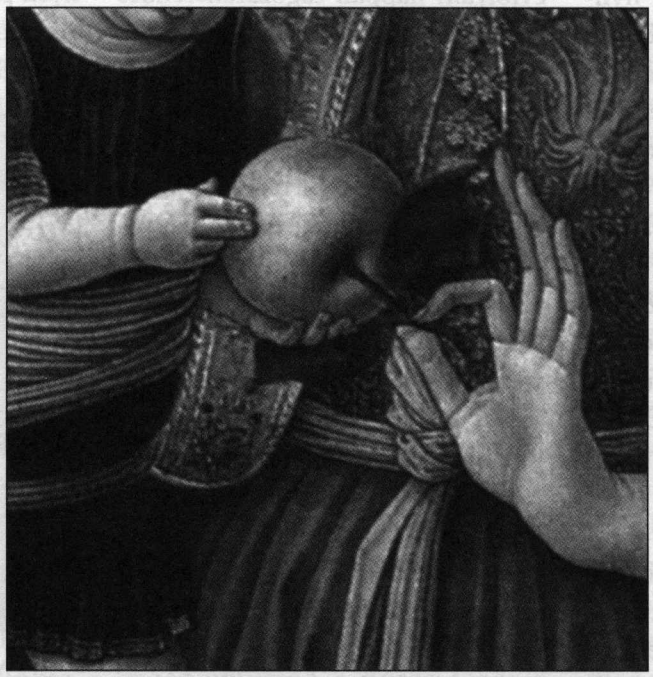

Carlo Crivelli, 1480 körül

A Zsinati Iskolaügyi Osztály – a közoktatási kiegészítő támogatáson túl – kezeli az intézmények közös költségeinek fedezésére elkülönített ún. négy ezrelékes zsinati hozzájárulást. Az állami normatív támogatások és a közoktatási kiegészítő támogatás 0,4 %-nak megfelelő összeget a MRE költségvetése elkülönítetten kezeli, s ebből támogatja a Zsinati Iskolaügyi Osztály, a Református Pedagógiai Intézet és a Református Pedagógiai Szakszolgálat, a Református Tehetséggondozó Alapítvány tevékenységét. A 0,4 %-os zsinati hozzájárulást kizárólag oktatási célok fedezésére lehet felhasználni.

A Zsinati Iskolaügyi Osztály vezetői voltak: dr. P. Csikai Miklós (1992-97), dr. Kelemenné Farkas Márta (1997-98), Somogyi Lászlóné (1998) és Papp Kornél (1999-).

2.2. Az egyházkerületek

A MRE négy egyházkerülete – a Dunamelléki Református Egyházkerület (kp.: Budapest), a Dunántúli Református Egyházkerület (kp.: Veszprém), a Tiszáninneni Református Egyházkerület (kp.: Miskolc) és a Tiszántúli Református Egyházkerület (kp.: Debrecen) – közoktatási feladatainak ellátására **egyházkerületi iskolaügyi bizottságot** és **egyházkerületi iskolaügyi szervezetet** tart fenn. Az egyházkerületi iskolaügyi szervezet az egyházkerület

ügyeinek adminisztratív, koordináló és ügyintéző szerve, vezetője rendszeresen látogatja, ***segíti és felügyeli*** az egyházkerület területén működő intézményeket, a Zsinat és az egyházkerület határozatait és intézkedéseit valamint a Zsinat Iskolaügyi Szakbizottságának ajánlásait közvetíti az egyházmegyék elnökségéhez és az intézményekhez. Az egyházkerület területén lévő intézmények működéséhez szükséges adatokat, információkat összegyűjti és nyilvántartja, az egyházkerület területén lévő intézményektől és fenntartóktól érkező adatokat, észrevételeket, javaslatokat továbbítja a fenntartók és az intézmények számára.

Az egyházkerületi iskolaügyi szervezetek vezetői: Ábrám Tibor tanácsos (Tiszáninnen), Bellai Zoltán tanácsos (Dunántúl), dr. Horkay György főtanácsos (Tiszántúl) és Takaró Mihály főtanácsos (Dunamellék).

2.3. A fenntartó

Református közoktatási intézményt alapíthat és fenntarthat a MRE (a Zsinat), az egyházkerület, az egyházmegye, az egyházközség, több egyházi jogi személy együttesen, valamint egyházi testület által létrehozott alapítvány[5]. A fenntartó fenntartói kötelességeinek és jogainak szakszerű gyakorlása érdekében igazgatótanácsot hoz létre illetékes testületének döntése útján (a kompetenciákat a MRE alkotmányáról és kormányzatáról szóló 1994/II. rtv. szabályozza). Az igazgatótanácsban a fenntartót 7-11, az intézményt pedig 4 fő képviseli (az igazgató, a gazdasági vezető, a vallástanár és a nevelőtestület által választott egy tag)[6].

2.4. Az intézmény

A református közoktatási intézmények az állami és egyházi jogszabályok által nem szabályozott kérdésekben **szakmailag önállóak**[7]. A **Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) által szabályozott területek**: a hittanoktatás az 1-12. évfolyam nappali tagozatán rendes tantárgyként, tanrendbe iktatottan - legalább heti 2 órában - kötelező; a magyar történelmi egyházak, illetve felekezetek a felekezetükhöz tartozó diákokat hittanoktatásban részesíthetik (szükség esetén magántanulóként is); a szülő írásbeli kérésére a tanuló a hit- és erkölcstan tantárgy helyett etika tantárgyat választhat, amennyiben a településen az adott iskolatípusban csak református intézmény működik; a hit- és erkölcstan valamennyi középfokú református közoktatási intézményben (más felekezetűek számára is) kötelezően választható érettségi tantárgy[8].

Az intézmény - a református szellemiség megtartása érdekében - előkészítő foglalkozások, szintfelmérések és lelkipásztori ajánlások alapján tájékozódhat az iránta érdeklődő tanulók képességeiről, hitbeli elkötelezettségéről, érdeklődési köréről, s ezekre is figyelemmel dönt a felvételekről. Az intézménynek meg kell őriznie hagyományos nyitottságát, de **felvételkor biztosítani kell a református tanulók meghatározó többségét.**

Az intézmény valamennyi alkalmazottjának - vallásától és munkakörétől függetlenül - figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén intézmény munkatársa, és megjelenésével, megnyilatkozásaival, életvitelével segítenie kell a tanulóifjúság hit és erkölcs szerinti nevelését[9]. A **nevelőtestület** nevelési és oktatási kérdésekben az intézmény legfőbb tanácskozó és határozathozó szerve[10]. A református közoktatási intézmények pedagógusai nem közalkalmazottak, de a fenntartók biztosítják az oktatási intézményekben foglal-

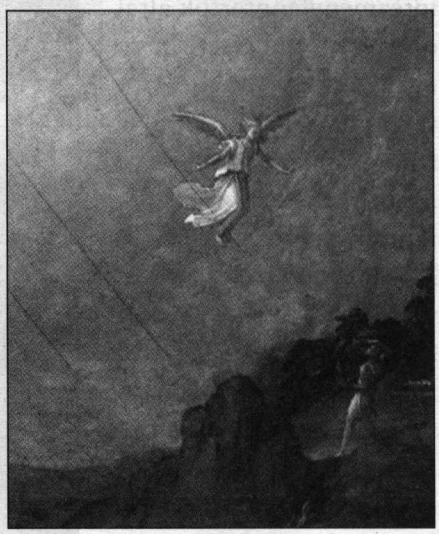

Angelo Bronzino, 1535/1540

koztatott pedagógusok, valamint a nevelő és oktató munkát segítők számára mindazokat a munkafeltételeket, juttatásokat, melyek a közalkalmazottakat megilletik, így illetményük sem lehet kevesebb, mint az azonos munkakörben dolgozó közalkalmazottaké[11].

2.5. A Református Pedagógiai Intézet (RPI)

A református közoktatási intéz-

[5] Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 3. § (1)
[6] Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 68. §
[7] Református közoktatási törvény (1995/I. rtv.) 27. §
[8] Református közoktatási törvény (1995/I. Rtv.) 31. §
[9] Református közoktatási törvény (1995/I. Rtv.) 48. §
[10] Református közoktatási törvény (1995/I. Rtv.) 65. § (1)
[11] Református közoktatási törvény (1995/I. Rtv.) 55. §

ények szakmai munkájának a segítésére alapította 1994-ben a Zsinat a Református Pedagógiai Intézetet[12], mely azóta egyre hatékonyabban szervezi a **szakmai szolgáltatásokat**: tankönyvek, segédanyagok készíttetése, véleményeztetése; nevelési-oktatási szakvélemények készíttetése; továbbképzési programok, országos rendezvények szervezése; országos református tanulmányi versenyek koordinálása; kiemelkedő pedagógiai teljesítmények feltárása; a határon túli magyar tannyelvű református intézmények tevékenységének a segítése; hazai és külföldi szakmai szolgáltatókkal illetve kutatóintézetekkel való kapcsolattartás[13].

A Református Pedagógiai Intézet 1998-tól működteti **szaktanácsadói hálózatát** (15 szaktanácsadóval) azokon a szakterületeken, melyek a magyar református keresztyén identitás szempontjából fontosnak tekinthetőek. Az **Országos református szakértői névjegyzék** 1999-ben jött létre, s jelenleg 61 református szakértő működik.

Az RPI vezetői voltak: Dizseri Sándor igazgató (1994-95), Ábrahám Ferencné mb. igazgató (1995-96), Bognár József mb. igazgató (1996-97), Molnár Miklós igazgató (1997-99), Papp Kornél igazgatóhelyettes (1995-) és Pavletitsné Egressy Mária (2000-).

2.6. A Református Pedagógiai Szakszolgálat

A Magyarországi Református Egyház Zsinata 2000. május 5-én alapította meg[14] — az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény 17. § (1) bekezdésében, továbbá a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 37. §-ának (5) bekezdésében és a Magyarországi Református Egyház közoktatásról szóló 1995. évi I. törvényében foglaltak alapján — a Református Pedagógiai (tanácsadó, fejlesztő és gondozó, tanulási nehézségeket kezelő, integrációs) Szakszolgálatot (röviden: Református Pedagógiai Szakszolgálat). Az intézmény fenntartója: a Magyarországi Református Egyház Zsinata (1146 Budapest, Abonyi u. 21.), a Református Pedagógiai Szakszolgálat székhelye: 6400 Kiskunhalas, Szilády Áron u. 2. A nyilvántartásba vétel Bács-Kiskun megye főjegyzőjének 5946-2/2000. számú, 2000. augusztus 9-én kelt határozatával történt meg.

Az intézmény országos szakszolgálati feladatokat lát el a református közoktatási intézmények tekintetében. Alaptevékenysége és célja, hogy a Magyarországi Református Egyház hitelveinek és hagyományainak szellemében,

- szakmai és pedagógiai segítséget nyújtson a hozzá forduló érzékszervi-, mozgás-, értelmi-, és halmozottan sérült gyermekek fejlesztéséhez, neveléséhez és oktatásához,
- az őket nevelő szülők, pedagógusok szaktanáccsal és információval való ellátásához,
- a sérült emberek társadalmi integrációjához,
- ezen belül kiemelten biztosítsa a MRE közoktatási intézményeiben nevelkedő és tanuló gyermekek várható vagy létező tanulási nehézségeinek kezelését, szüleiknek, és az őket nevelő és oktató pedagógusoknak a szaktanácsadást és a megfelelő információkat.

A Református Pedagógiai Szakszolgálat olyan területek gondozását vállalja fel, amelyek elsősorban a megyei/városi szakértői és rehabilitációs tevékenységet végző bizottságok feladatköreit érintik.

- Tanulási zavar veszélyeztetettség: **Az óvodák, iskolák gyermekeinek mintegy 30%-a tanulási (erre épülő magatartási) zavarokkal küszködik, megsegítésük komoly erőfeszítést jelent. Szakember hiány és az irányítási lehetőségek felületes ismerete miatt a problémás gyermekek többsége nem kapja meg a szükséges segítséget. A Református Pedagógiai Szakszolgálat személyi feltételei lehetővé teszik a tanulási zavar prevencióját és korrekcióját, az egyházi közoktatási intézményben dolgozó fejlesztő pedagógusok szupervíziós igényeit.**
- Értelmi, érzékszervi és mozgásfogyatékos gyermekek integrációja **a többi gyermekkel együtt nevelhetőség komoly szocializációs és mentális előnyt ad a felsorolt fogyatékos gyermekeknek. Ez a tendencia az oktatásügy kiemelt támogatását élvezi, a Református Pedagógiai Szakszolgálat ezt kívánja segíteni a nem gyógypedagógiai végzettséggel bíró nevelők felkészítésével, a gyermekek kontroll vizsgálatával és a fejlesztés lépéseinek meghatározásával.**
- Korai fejlesztés: **a 0-6 éves korú, fogyatékossága miatt gyógypedagógiai egyéni fejlesztést igénylő gyermekekkel és a családdal történő ambuláns foglalkozások.**

[12] Zs-730/1994. sz. Zsinati Határozat

[13] Református közoktatási törvény (1995/I. Rtv.) 20. §

[14] Zs-117/2000. sz. Zsinati Határozat

- Fejlesztő felkészítés: **a képzési kötelezett gyermekek egyéni fejlesztése ambuláns (esetleg napközi otthonos formában), vagy igény szerint családban.**

- Magántanulók képzése: **a tanköteles, de valamilyen okból a rendszeres nevelésben-oktatásban akadályoztatott, fogyatékos tanulók heti 10 órás felkészítésének biztosítása.**

Mindegyik típus esetében elengedhetetlen a szakértői bizottságok javaslata, a velük való együttműködés. A szakértői és rehabilitációs bizottságok rendkívüli megterhelése miatt a vizsgálatra várók sora jelentős, a szakértői javaslatok késéssel kerülnek az intézményekbe. A gyógypedagógiai fejlesztés minden területén alapvető fontosságú az időben történő, intenzív fejlesztés. Ha a bizottságok túlterhelése miatt ez késik, a gyermek jogai csorbulnak, nem jut időben a fejlesztés lehetőségéhez.

A Közoktatási törvény (1993/ LXXIX. tv.) 81. § (12) bekezdése alapján a Magyarországi Református Egyház Zsinatának elnöksége 2000. augusztus 31-én kezdeményezte a közoktatási megállapodás megkötését a MRE közoktatási intézményeire nézve a pedagógiai szakszolgálat ellátására a Református Pedagógiai Szakszolgálat segítségével. A közoktatási megállapodás megkötésére – az Oktatási Minisztérium ügyvitelének nehézkessége miatt – csak 2001 áprilisában került sor.

Az RPSZ megbízott igazgatója. Maruzsenszki Ernesztína.

2.7. A Református Tehetséggondozó Alapítvány (RTA)

A Református Tehetséggondozó Alapítványt a Zsinat hozta létre 1999. március 24-én. Az Alapítvány tevékenysége:

- tehetséggondozási programok és munkatervek készíttetése,
- tehetséges diákok felkutatása a református gyülekezetekben, iskolákban és felsőoktatási intézményekben,
- a hátrányos helyzetű tehetséges diákok támogatása pályázatok útján,
- nevelés és oktatás, képességfejlesztés, tehetségfejlesztés, ismeretterjesztés (a közhasznú szervezetekről szóló 1997/CLVI. tv. 26.§. 4. pont)
- a református oktatási intézményekből kikerülő tehetséges fiatalok sorsának figyelemmel kísérése,
- a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység : a határon túli magyar református oktatási intézmények tehetséges növendékeinek támogatása pályázatok útján (1997/ CLVI. tv. 26.§. 13. pont),
- tehetséggondozó táborok, rendezvények támogatása,
- a református tehetséggondozás területét felölelő írások, publikációk megjelenésének támogatása.

Az Alapítvány tevékenységét a Református Pedagógiai Intézettel egyeztetve fejti ki.

Az Alapítvány esetleges vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez. Gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt kizárólag tevékenységeire fordítja.

A RTA kurátorai: dr. Tőkéczki László elnök, Ábrám Tibor, Bellai Zoltán, dr. Kovács I. Gábor, Nagy Kálmán, Papp Kornél, Szegedi György.

2.8. A Református Iskolák Diáksportszövetsége (RIDISZ)

2000. szeptember 9-én hozták létre a református általános és középiskolák képviselői a Református Iskolák Diáksportszövetségét az iskolai testnevelés és tömegsport fejlesztése érdekében. A Szövetség célja: a református iskolák diákjainak képviselete, sportolásának, versenyeztetésének szervezett keretek közötti elősegítése, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének szervezése és a keresztyén szellemiségű egészséges életmódra való nevelés elősegítése a sport sajátos eszközeivel.

A Szövetség feladata, hogy évenként legalább egy alkalommal országos versenyeket készítsen elő és szervezzen, valamint területi szervek létrehozása és azok működésének segítése.

A tagokat megillető jogok és kötelezettségek alapján a szövetség tagjai lehetnek rendes tagok és pártoló tagok. A szövetség rendes tagja lehet minden református iskola, amennyiben a szövetség alapszabályát elfogadja és kéri felvételét a szövetségbe. A tagfelvételről a közgyűlés, ill. két közgyűlés között az Elnökség dönt. A szövetség pártoló tagjai lehetnek azok a nagykorú magánszemélyek, jogi személyek, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezetek, akik illetve amelyek vállalják a szövetség erkölcsi és anyagi támogatását.

A RIDISZ elnöke: Balássy László (Budapest).

2.9. Az Országos Református Tanáregyesület (ORTE)

A református oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok újították fel 1991-ben az 1902-ben alapított Országos Református Tanáregyesület működését, mely a református pedagógusok **szakmai**

érdekvédelmi, kapcsolatteremtő, koordináló szervezete, mely tagja olyan nemzetközi pedagógus szervezeteknek is, melyek az európai protestáns országok egyházi nevelési koncepcióinak összehangolásában játszanak szerepet. Az ORTE dolgozta ki a református közoktatási intézmények Etikai kódexét (1997), melyhez a nevelőtestületek önkéntes döntésük alapján csatlakozhatnak.

Az újraalapítás óta az ORTE elnökei voltak: dr. Nagy Mihály (1991-97), Papp Kornél (1997-99), dr. Korsós Bálint (1999-2001) és dr. Horkay György (2001-).

2.10. A *„Magyar Református Nevelés"* c. pedagógiai szakfolyóirat

A Magyarországi Református Egyház 2000. január 1-jével indította meg pedagógiai szakfolyóiratát a **Magyar Református Nevelés**-t. Az addig hiányzó református pedagógiai szakfolyóirat a magyar református nevelés és a magyar református oktatáspolitika ügyét vállalta fel:

- A magyar református oktatáspolitika ügyét, azaz homlokterébe nemcsak a református általános és középiskolák számára égető kérdések kerülnek, hanem figyelme kiterjed az óvodai neveléstől kezdve **az egész református közoktatási és felsőoktatási rendszerre**. Megjelenésével támogatni kívánja **a református közoktatáspolitika kibontakozását**, így közoktatási rendszerünk tartalmáról, szellemiségéről és működtetéséről szóló elveknek, céloknak és feladatoknak a meghatározását.

Az oktatási rendszerhez szervesen hozzátartozó szervezetek, így a szakmai szolgáltatásokat ellátó Református Pedagógiai Intézet, az országos és az egyházkerületi tanügyigazgatási szervek, a kiépülő szakszolgálatok, a szociális ellátás intézményei (pl. a Református Tehetséggondozó Alapítvány) s a szakmai érdekvédelmet ellátó Országos Református Tanáregyesület **céljainak és működésének a támogatása** is a református pedagógiai szakfolyóirat feladata.

A magyar református nevelés, képzés és oktatás neveléstudományi és oktatáselméleti kérdésein kívül **szakmódszertani,** tantárgy-pedagógiai, tehát elsősorban gyakorlati problémák tisztázását is fel kívánja vállalni. Természetesen mindez csak az intézményekben tevékenykedő **pedagógusok bevonásával** lehetséges.

- A református nevelés ügyének a hangsúlyozásával kiemeljük, hogy a Magyar Református Nevelés identitástudatát a nem általában a keresztyén nevelés határozza meg, hanem a református keresztyén szemlélet. Református, tehát olyan keresztyén, amelynek egyetlen zsinórmértéke a Szentírás, s ragaszkodunk ősi hitvallásainkhoz, a Heidelbergi Kátéhoz és a II. Helvét Hitvalláshoz.

- A magyar református nevelés és a magyar református oktatáspolitika középpontba állítása kifejezi, hogy bár kiadványunk elsősorban a magyarországi iskolaügyre koncentrál, felvállalja az egész magyar református nevelés ügyét. A magyar kultúrát – elsősorban gazdag anyanyelvünket, történelmünket és népi kultúránkat – tisztán megőrizni, gazdagítani és továbbadni kívánjuk. **A határainkon kívülre szorult magyar református oktatási intézmények** múltját, jelenét, értékeit megpróbálja közvetíteni a magyarországi nevelésügy képviselői számára.[15]

Emlékeztetve céljaikra, a címlapon elhelyezték törekvéseik példaképének, **Apáczai Csere Jánosnak** [1625-1659] a portréját. Apáczai az egész magyar népért, az egész református egyházért érzett felelősséggel dolgozta ki magyar református nevelési programját, s építette tovább a református iskolahálózatot. 1656-ban ***„Az iskolák felette szükséges voltáról"*** tartott székfoglaló beszédében igyekszik kemény szavakkal felrázni az erdélyi református iskolaügy szereplőit: *„Az iskolákban annyi kósza árnyék, a tanult férfiak üres álcái, buta álarcok, az iskolaügyek rókái; a közügyekben annyi megvásárolható bíró... Teljesen elveszünk, ha még idejében észre nem vesszük magunkat."* A tanévente 9 alkalommal megjelenő Magyar Református Nevelés református iskolaügy megmaradását és szervezeti illetve tartalmi megerősítését igyekszik szolgálni Apáczai Csere János meg nem alkuvó elveit követve.

Francia miniatúrafestő, 1460 körül

[15] Papp Kornél: *„Ideje hát, hogy felébredj, te álmos, te mámoros, te hályogos szemű magyar nép!"*. In. Magyar Református Nevelés 1. évfolyam 1. szám

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló (2000/CXXXIII.) törvény 2002. évi sarokszámai az oktatási intézmények költségvetésének tervezéséhez

Papp Kornél

2000. december 22-én jelent meg a Magyar Közlönyben a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000/CXXXIII. tv. A 2002. év intézményi költségvetések tervezéséhez fontosnak látjuk felhívni a figyelmet a költségvetési törvény néhány rendelkezésére.

1.) A költségvetési törvény 33. § (1) bekezdésének a) pontja meghatározza, hogy mely állami hozzájárulások (alapnormatívák, kiegészítő hozzájárulások és kötött felhasználású normatív támogatások) illetik meg a nem állami intézmények fenntartóit: Az alapnormatívák és a kiegészítő hozzájárulások a törvény **3. számú mellékletében** találhatóak, s a **19-24. a)—e)** pontokkal azonos jogcímen és feltételek mellett jár a támogatás az egyházi intézmények fenntartóinak. A kötött felhasználású normatív támogatások a **8. számú mellékletben** találhatóak, s az **I. rész 1-3. 5. és 6.** pontjaiban meghatározott jogcímek érvényesek az egyházi fenntartókra is. [Ezeket a jogcímeket alább közöljük.]

2.) A nem állami felsőoktatási intézmények **gyakorló iskoláinak** ugyanezen jogcímek alapján **a támogatás kétszerese** jár [15. § (2) bekezdés], a gyakorló iskola közös fenntartása esetén ki kell derülni a fenntartó és a felsőoktatási intézmény szerződéséből, hogy mely létszám után veszi igénybe a dupla normatívát [33. § (1) bekezdés d) pont], e létszám után a **közoktatási kiegészítő támogatás nem vehető igénybe** [33. § (14) bekezdés a) pont].

3.) A 33. § (2) bekezdése kimondja, hogy a normatív állami hozzájárulásokat és támogatásokat **a fenntartó székhelye szerinti területi államháztartási hivataltól** kell igényelni. **A finanszírozás havi ütemezésben történi a tárgyhó 10. napjáig.**

4.) **Új intézmények** a *„jogerős"* záradékkal ellátott működési engedély, az alapító okirat, a bankszámlaszerződés, valamint a kitöltött létszámjelentés (szeptember 1-jei létszám) megküldésével igényelhetik a normatív állami hozzájárulásokat.

5.) **A már működő intézmények** 2002. **január 31-ig** küldik meg a létszámjelentő lapjaikat a január 1-jei létszám és a becsült szeptember 1-jei létszám megjelölésével. A szeptember 1-jei létszámjelentés határideje most is **szeptember 15.** [33. § (3) a)–b) pont.]

6.) A költségvetési törvény 33. § (5) bekezdése szól az igényelt és folyósított támogatások elszámolásáról. A 3. mellékletben meghatározott alapnormatívák és kiegészítő hozzájárulások elszámolása a költségvetési év súlyozott számtani átlaglétszáma alapján történik. A súlyozott átlaglétszám kiszámításánál a tárgyévi január 1-jei létszámot 8 hónapra, a szeptember 1-jei létszámot 4 hónapra kell figyelembe venni. A 8. számú melléklet kötött felhasználású normatív támogatásainak elszámolása az ott meghatározott külön feltételekkel történik. Az elszámolásnál alkalmazni kell az államháztartási rendszerben szabályozott **kamatfizetési kötelezettséget.**

7.) A 33. § (6) bekezdése értelmében a 3. mellékletben meghatározott alapnormatívák és kiegészítő hozzájárulások elszámolását a **folyósító szervezetnek** kell benyújtani a tárgyévet követő **január 31-ig.** A jogszabály ismét előírja **a könyvvizsgálatot,** ha a normatív állami hozzájárulások és támogatások együttes összege a költségvetési évben **meghaladja a 30 millió Ft-ot.** [Itt a kötött és nem kötött támogatások együttesen értendőek, viszont az egyházi közoktatási kiegészítő támogatás nem sorolandó ide.] Az 1999. és a 2000. évi költségvetési törvényekkel ellentétben e törvény alapján már nemcsak az önkormányzatok **pályázhatnak a hites könyvvizsgálat pénzügyi támogatásra** 2001-ben és 2002-ben [33. § (6) bekezdés]. 2001-ben hiába nyújtották be pályázatukat az egyházi fenntartók, a pályázat kiírása csak az önkormányzatokra volt értelmezhető. Csak ígéreteket kapott a Zsinati Iskolaügyi Osztály is e mulasztás korrekciójára.

8.) Az **egyházi felsőoktatási intézmények normatív finanszírozása** a tárgyévet megelőző október 15-i létszám alapján történik az első 8 hónapban, majd a tárgyévi októberi létszámjelentés alapján az utolsó 4 hónapra nézve a korrekció [33. § (7) bekezdés].

9.) **Az egyházi közoktatási kiegészítő támogatás** feltételeit és összegét a 33. § (14) bekezdése tartalmazza. A 33. § (16) bekezdése szerint a tárgyhó 10. napjáig folyósítja a Belügyminisztérium a támogatást az egyházaknak. Az egyházi közoktatási kiegészítő támogatás **elszámolására** érvényes a súlyozott átlaglétszám számítása, a január 31-i határidő és a hites könyvvizsgálat, valamint annak támogatása.

10.)A 33. § (14) bekezdésének a) pontja alapján az óvodai ellátásban, az iskolai közismereti oktatásban, a szakképzési elméleti oktatásban és a gyógypedagógiai ellátásban részt vevők létszáma alapján 2002-ben 74.583 Ft a támogatás összege. A b) pont értelmében 2001-ben visszakerült a támogatottak körébe az **alapfokú művészetoktatás**. Az itt oktatottak után a támogatás 50%-a jár.

11.)Fenntartói szférától függetlenül a következőképpen alakul az alapnormatívák és a kiegészítő normatívák emelkedése:

3. melléklet

Jogcím	2001.	2002.
19. Óvodai nevelés	115.600	**130.000**
20. Iskolai oktatás		
a) Alapfokú nevelés-oktatás	120.300	**135.300**
b) Szakmai elméleti oktatás	120.300	**135.300**
c) Középfokú nevelés-oktatás	143.700	**161.200**
d) Iskolai szakképzés, szakmai gyakorlati képzés	66.000	**74.000**
21. Különleges gondozás keretében nyújtott ellátás		
a) Gyógypedagógiai ellátás	250.000	**300.300**
b) Korai fejlesztés, gondozás	127.000	**163.300**
c) Fejlesztő felkészítés	174.300	**218.000**
22. Alapfokú művészetoktatás		
a) Zeneművészeti ág	65.000	**69.000**
b) Képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág	48.500	**50.000**
23. Bentlakásos közoktatási intézményi ellátás		
a) Kollégiumi ellátás	215.000	**237.300**
b) Fogyatékos tanulók kollégiumi ellátása	430.000	**474.600**
24. Kiegészítő hozzájárulás egyéb közoktatási feladatokhoz		
a) Fejlesztő és felzárkóztató oktatás	27.500	**32.000**
b) Általános iskolai napközis foglalkozás	15.000	**17.000**
c) nem magyar nyelven folyó nev. és ok., valamint a cigány kisebbségi okt.	29.000	**33.000**
d) Óvodában, iskolában szervezett intézményi étkeztetés	21.800	**24.000**
e) Óvodába, általános iskolába bejáró gyermekek, tanulók ellátása	14.000	**14.000**

8. melléklet

Jogcím	2001.	2002.
1. Pedagógus szakvizsga és továbbképzés	14.420	**14.420**
2. Pedagógusok szakkönyvvásárlása	12.750	**13.740**
3. Tanulók tankönyvvásárlása	2.390	**2.390**
5. Arany János Tehetséggondozó Program tám.	200.000	**225.000**
6. Diáksporttal kapcsolatos feladatok támogatása	1.200	**1.200**

A pedagógus szakkönyv, a pedagógus szakvizsga és továbbképzés valamint a diáksport támogatási rendje nem változik. A pedagógusok szakkönyv vásárlásának a támogatását április 25-ig, a tanulók tankönyvvásárlásának a támogatását augusztus 25-ig, az Arany János Tehetséggondozó Program támogatását négy egyenlő részletben [január 25., április 25., július 25. és október 25.] juttatják el az intézményfenntartókhoz. A létszámot a 2001/2002. tanév nyitó statisztikája alapján határozzák meg.

1.) **A felsőoktatási felhalmozási keretre** (a 2001. évi 350 MFt után), 2002-ben 700 MFt összeget különít el a költségvetési törvény 1. számú mellékletének Oktatási Minisztérium fejezete. [Igaz ugyan, hogy a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola 600 MFt külön támogatást kap külön.] Talán 2003-ban nagyobb mértékben fogják a református felsőoktatást támogatni.

2.) **Az egyházi felsőoktatási intézmények hitéleti képzésére** (a 2001. évi 1,1907 Mrd Ft után), 2002-ben pedig 1,3462 Mrd Ft (!) támogatást határoz meg a törvény 1. számú melléklete [OM fejezet].

A Magyarországi Református Egyház felsőoktatási intézményeinek 2001. október 15-i államilag finanszírozott hitéleti létszámai

Papp Kornél

Nappali tagozat (925 egyenértékű hallgató)

Intézmény	Államilag finanszírozott teljes létszám	Egyenértékű létszám (szakpár 2:1, levelező 4:1)
KRE	**536**	**481**
KRE HTK		
Teológus-lelkész	84	84
Vallástanár	22	22
Összesen:	***106***	***106***
KRE TFK		
Tanító-hittanoktató	69	35
Tanító-kántor	11	5
Általános szociális munkás-diakónus	30	15
Összesen:	***110***	***55***
KRE ÁJK		
Jogász	320	320
Összesen:	***320***	***320***
DRHE	**231**	**231**
Teológus	5	5
Teológus-lelkész	155	155
Vallástanár (Szeged)	71	71
PRTA	**64**	**64**
Teológus-lelkész	36	36
Hittanoktató	28	28
SRTA	**127**	**127**
Teológus-lelkész	127	127
KFRTF	**45**	**22**
Tanító-hittanoktató	35	17
Tanító-kántor	10	5

Levelező tagozat (8 egyenértékű, 33 tényleges hallgató)

KRE (levelező)	**33**	**8**
KRE TFK (levelező)		
Hittanoktató	33	8

A Magyarországi Református Egyház felsőoktatási intézményeinek 2001. október 15-i nem hitéleti államilag finanszírozott létszámai

Papp Kornél

Nappali tagozat (1856 egyenértékű hallgató)

Intézmény	Államilag finanszírozott teljes létszám	Egyenértékű létszám (szakpár 2:1, levelező 4:1, esti 3:1)
KRE	**986**	**931**
KRE BTK		
Angol	174	174
Japán	62	62
Kommunikáció	1	1
Magyar	146	146
Nederlandisztika	47	47
Német	41	41
Pszichológia	54	54
Történelem	152	152
Kétszakos képzés	187	187
Magyar KN	12	12
Összesen:	***876***	***876***
KRE TFK		
Tanító-hittanoktató	69	34
Tanító-kántor	11	6
Általános szociális munkás-diakónus	30	15
Összesen:	***110***	***55***
KFRTF	**947**	**925**
Tanító	718	718
Tanító-kommunikáció	157	157
Tanító-hittanoktató	35	18
Tanító-kántor	10	5
Tanító-könyvtár	27	27

Levelező és esti tagozat (267 egyenértékű, 433 tényleges hallgató)

KRE (levelező)	**234**	**201**
KRE TFK (levelező)		
Általános szociális munkás	44	11
Tanító	96	96
Tanító (Marosvásárhely)	94	94
KFRTF (esti)	**199**	**66**
Tanító	199	66

Ülésezett a Zsinat, a Zsinati Tanács és a Zsinat Iskolaügyi Szakbizottsága

A Magyarországi Református Egyház **Zsinata** 2001. november 29-én – az Iskolaügyi Szakbizottságnak a református felsőoktatási intézmények vezetőinek egyetértésével tett előterjesztésére – a református vallástanár, református hittanoktató és református kántor szakok képzési követelményrendszerét 2001. november 29-én elfogadta, s bevezetését 2002. szeptember 1-jével kezdődően elrendelte. A Zsinat felkérte az Iskolaügyi Szakbizottságot, hogy a Zsinat következő ülésére terjessze be a főiskolai diakónus illetve a lelkészteológus szakok képzési követelményrendszerét.

El Greco, 1600 körül

A **Zsinati Tanács** 2001. november 30-án elfogadta a Magyarországi Református Egyház költségvetését. Az oktatásügy támogatására a következő összegeket különítette el a Zsinati Tanács:

Cél	Támogatás
Közoktatási intézmények eszköztámogatása (4.500 Ft/tanuló) ***közvetlenül az intézményfenntartókhoz***	106,182 MFt
Közoktatási intézmények kiegészítő támogatása (74.583 Ft/tanuló) – ***közvetlenül az intézményfenntartókhoz***	1.365,000 MFt
Felsőoktatási intézmények eszköztámogatása (4.500 Ft/hallgató)	15,309 MFt
Felsőoktatási intézmények működési támogatása (25.000 Ft/fő a nappali tagozatos hallgatók után, 12.500.- Ft/hallgató a levelező és az esti tagozatos hallgatók után)	79,212 MFt
Összesen:	**1.565,703 MFt**

Angelo Bronzino, 1535/1540

A **Zsinat Iskolaügyi Szakbizottsága** 2001. november 14-én kezdeményezte a Zsinat elnökségénél egy, a református hittanoktatás kérdéseivel foglalkozó törvény megalkotását. Az Iskolaügyi Szakbizottság – a református felsőoktatási intézmények vezetőinek kezdeményezésére – elfogadta s a Zsinat elé terjesztette a református vallástanár, református hittanoktató és református kántor szakok alapítására vonatkozó előterjesztést.

Ifj. Fekete Károly: Makkai Sándor gyakorlati teológiai munkássága

Kulin Borbála

Makkai Sándor neve sokak számára mint a két világháború közti népszerű regényíróé ismert. A közélet számára először költőként mutatkozott be *Számadás* című verseskötetével, majd élete során több mint egy tucat regény született a tollából. Még püspöki szolgálata alatt is írt. De az írás Makkai Sándornak csak az egyik arca. Jártas volt a pedagógiában, a filozófiában, s sokoldalúságát jól mutatja, hogy debreceni tanársága idején írt cikkeire a *Közoktatási Minisztérium*, a *Magyar Rádió*, a *Filozófiai Társaság*, a *Kulturális Egyesületek Szövetsége* tartottak igényt. Ő volt a trianon utáni megbénult erdélyi szellemi élet felpezsdítője is a kolozsvári *Akadémiai Estélyek* szervezésével. Nehéz elhinni, hogy mindezek csupán „mellékfoglalkozások" voltak a számára. Az ő életének fő területe a teológia volt, s feladatának az egyházban való munkát tekintette. A kolozsvári teológia elvégzése után hat évvel már professzori katedrára került, rá nyolc évre püspökké választották, de tíz évi szolgálata alatt kikezdte egészségét a lelki és fizikai fáradtság, így lemondott. Ezután áttelepült Magyarországra, ez a döntése nagy port kavart. 1945 után egyre több jele mutatkozott annak, hogy erdélyi múltja, szellemi fölénye, közéleti népszerűsége és politikai látásmódja miatt *„persona non grata"* az egyházban, kikapcsolták a közéletből. Makkai számára világossá vált, hogy koncepciójával együtt háttérbe szorult, s hogy az egyházleépítők és egyházgyengítők korának beköszöntével őrá többé nem osztanak szerepet. A felismerés valósággal összeroppantotta. 61 évesen, csendesen, váratlanul halt meg.

Milyen örökséget hagyott hátra egyháza számára? Erről szól a könyv, amely tavaly jelent meg Kolozsvárott az *Erdélyi Református Egyházkerület* kiadásaként. *Ifj. Fekete Károly* részletesen bemutatja Makkai misszió-értelmezését, missziói munkáját, liturgiai reformját, igehirdetéseinek tartalmát és szerkezetét, valláspedagógia elveit és a lelkigondozásról vallott nézeteit. Nem egy régi kor emberének régi gondolatai ezek. „mert a református öntudatban megüresedett, ébredés és egyház feszültségét naponta érző, a sablonprédikálásba belefáradt, iskolaharctól és kisebbségi vitáktól hangos magyar reformátusság kontextusa analóg Makkai korával. Nem hiábavaló tehát gondolatcserére lépni a gyakorlat és az elmélet terén egyaránt jártas Makkaival!" Ezt a gondolatcserét, párbeszédet indítja el a könyv azzal, hogy nem csak ismerteti Makkai gondolatait de kritikát is fűz mindig melléjük.

Ifj. Fekete Károly munkája elsősorban nem a laikus közönség számára készült, lévén doktori disszertációjának könyv formájában való megjelenése, ahogy ez a szerző előszavából kiderül.

Azok számára azonban, akik lelkészként, hittantanárként, református pedagógusként vagy bármilyen más módon részt vesznek a református oktatásban és nevelésben, izgalmas és gondolatébresztő olvasmány.

E számunk szerzői:

dr. Komlósi Sándor	nyugalmazott egyetemi tanár, Pécs
Kulin Borbála	egyetemi hallgató
Papp Kornél	osztályvezető, Zsinati Iroda
dr. Villányi Lenke	pszichológus, Budapest XI. kerületi Nevelési Tanácsadó
Zila Péterné	óvodavezető, Száz Juhocska Református Óvoda, Fót

E számunkat magyarországi gyűjteményekben lévő európai képzőművészek munkái díszítik.

Brüsszeli kárpitszövő műhely, 1520 körül

Magyar Református Nevelés

Kiadja a Református Pedagógiai Intézet (RPI)

Felelős kiadó: *Papp Kornél*
Felelős szerkesztők:
Kulin Ágnes és *Nagy Villő*
Szerkesztőségi titkár:
Junek Tímea

1146 Budapest, Abonyi u. 21.
Postacím:
1440 Budapest 70., Pf: 5.
Tel./Fax: 06-1-351-9842
E-mail: refpedi@hu.inter.net
suli5142@bp.sulinet.hu

Tervezés és tördelés:
smArt DesignStudio
www.sm-art.hu
Tel.: 06-87-571013
E-mail: info@sm-art.hu

Nyomdai munkák: Alfaprint

ISSN: 1585-7565
Megrendelni a 2001/2002. tanév számait a kiadó címén lehet.
Megjelenik évente kilenc alkalommal Stichting Hulp Oost-Europa és az Oktatási Minisztérium támogatásával.
Észrevételeiket szeretettel várjuk!

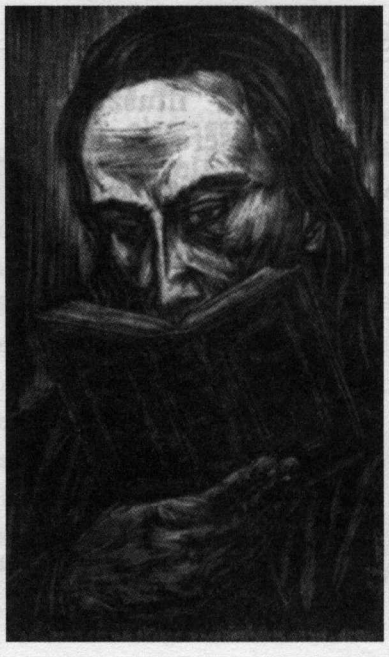

MEGRENDELÉS

A **Magyar Református Nevelés** pedagógiai szaklap 2001/2002. évi számait _____ példányban megrendeljük. (a 9 szám előfizetési díja 900 Ft)

A megrendelő megnevezése: _____
A megrendelő címe: _____
_____

_____
cégszerű aláírás